

← לב א' האזינו השמים ואדברה א' אציתו שמי' ואמל' ותשמע

רשות

לקט בעיר

בונומינס ממיילג, היל נומל צ'לדיליס נטלהון לאצין וליעע סטמלה יט כלון (ג"א): ב) ר"ל נ' ולחמןן וק' כפ' נונס חמלן מטה ליקראן טהוּן נטעיד נטה קמיס וולץ (רא"מ), וככונה זהה צליג רק העדים ליליכט ליעע ולכמושע הסטמלה היל גס הקומולס ניריך לידע סדרוּר וו סטמלה סיטוּ וו סטט עדיס נטאלטמו (ג"א), עוד יט נכלון נו, צליג מלר נפירות היל דרכלה נטערן היל פתמון פה נומל צליג נו דיכר היל נטמיס וולץ, נוֹה מלר צלון כמן מסט וו זאנט מלרטה נטס ליטרלן צהוּן הוּן לזומילס עדיס עלייס (מ"ל), וחלמר וכן וטמען האיז, פ"י גס ווּת פיט צדרן וו כמו קהיזוּן סטמיס צנט הילץ מכםע סטמלה, היל צליג דרכר קמדצער ואסומט (ונפלט ציריה) נטנות למורמוני בונומילות צוננות, ומש דלען לייליעוּ נטדרי נומל קהיזוּן סטמיס וולץ וולדרכה, מטוס סטמםיס מוכגדיס יימר מן הילךן (רא"ב), זהה פטומו ופטומו וכון טוּ, וונומינו זקספי מלרוּ נח'ד ליטנעם וו"ל נפי טסיא מטה קרוּז נטמיס נפיך הילר קהיזוּן סטמיס ווּלוי טסיא רוחק מען הילץ נפיך הילר ומכםע הילץ חמייל פיט נה יטני וסמן לדבצ' וחלמר סטמיס ווּלויי הילץ סטמיס קהיא רוחק מען סטמיס קרוּז הילץ על"ז הקפלי, ווּן כתש יונ"ע, היל נפי הילר מטוס טסיא מטה קרוּז נטמיס ירוע נכל' כר זיא רכ, צלאג' עלה צטמיס נקנעל מורה וטאַס צט' ק"ל יוס נטממו וגופו ק' וטמוקן לסת נ' היל גוּנוּ ווּוּ ווּה יסחוק מען סטמלוּת כרכזוק מוליך ממערב, ווּבָן רוצחוּוּ צעדי מוק' נפי הילר מטוטוּ נל מטה צטמיס, ונדכני צו"ל היל מוּזע צמלהר צמאלקן לmeta ציעוּ נטונוּ פט' מישע', היל גוּנוּ מיוּזע עדין נט�ה נטמת צלגן ונדכני היל נטדרי היל"ס מטוס כבוד אסמייס: ג) כוונת הקוטה, נטלהון נטל סטמלוּר עטָה יילוּן נומל דכל' כוונת דיכר היליאס נטלי טס לפנוי הילר סטמלה קהיזוּן כדרי סטמלה שטמלה נערוּ נכל' מי צמאָה, וכמו יטע' סטיג' צליג טעיד צאטס נטס נטס נטנוּ הילר צט' נטס גnis גדלמי וגו' וחלמר צטמעוּ סטמיס וגו', היל נפי מה סטמלוּר צטומינס לעדים מה דוקה צטמיס וולץ, ועוד היל עונס מען סטמיס היל נטדרי סטמלה וועליט, ועוד מה יושעל הסטמלה עטָה אלס יטע' סטמונוט צטיס כבונת היל"ס, וו"י מירץ צ' מירילוּם, ה) טהה"ע היל נטן וו הילרלה כדי ציענטוּ, היל צליג יטומו צטעהה צליג מגיע נוּ נל נק קלנות ופערוניות וכפרט סטמלה פניש וגלות חוץ נטלהס, יטענו ווילמו יעניט קאָכ'ה הילמו צטמוך הילריאוּ ווּמִי יקמיר פניו צוה ייגלוט פורענות צליג גאנז'וּ יומר מען פטלהוּ, נוֹה היעד עלייס סטמלה טקכט'וּ עלייס כל' ווּת צטבלי, ודוקה צטמיס וולץ צאטס קיימיס, והנמלט יענוק נטב צוּריך סטטס כדי צטטמעוּ יטלהן ציט עטָס עריס ווּל' ייְהִי זיאַרְיוּ ביזומ, והקאנטי כדי קהנדיס בענומס צטטמו נטס מעס מעתיקס אין ליטוב ווּנְזִין גלען, ובוֹ מיוּזע מה דוקה צטמיס וולץ ווּל' גאריס וגבעות, וטפ' נונס (ל' יט') מאי' רכינוּ מעס

אור החתימים

אור בahir

אונקלום

וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אָמְרִיכִי בְ יִעַרְתָ אֲרֹעַא אָמְרֵי פָמִי כְ יִבְסֵם כְמַטְרָא

לכט בחדיר

ב' י

ב' קיימות נעלום (ספ"ג): **נעלם יוכו וצוחו** סעדים ויתנו **שכל*** בגפן תמן פורייך וכלהין מתן ה'ת יגולך וככמיסות יתנו מלה, והם יתחייבו תקיבות כבש יד כעדים החולב (טהילה) י"ה י"ג וועל' ה'ת ככמיסות ול' יוכיה מעיר וכלהילמה ל'ת תמן ה'ת יגולך, ולחר' כך וחרלטט^ט מברכה על ודי כלומנות מה' - ספ"ג.

(3) **יעירוף במרת לכהן**: זו סיון בטודחות בטודאות שנוי נסחאות • ולא עוד אלא - שלם צעד שאם. • שכרן שטהור זכור ט' ים.

ה' על צמיס וולך כדי צילמדו ממס צל' ציו ח'ת מלמד, מזוזס דפס מדכל ליטרל' וואכימאס ווועס זא ג'יכ' מומכמא כיימ', האן כלן מדצער לא גאנדים צידיש ויציעו זא פוך עילוון (ד"ז), ויט צהין גולדסן "ועוד" ה'ל' נעלם עישר, ולפי'ו' הווע כו'ו טעס להדר, וויאס פילווצן, לי סיינט יעיזו צמיס וולך פל'ן להן לאס פה וויאן הומר וויאן דרביס, ה'ל' וו וויאס בטודאות טימטו **שכל** ווערכ' זא מעיליס שקבלו' עלייס בטודאות סיון בטודאות זא ערוף עילאש בטודאות (ב' י'): ד' **נעלם נעלם ה'ת, וול' נעלמל' נעלם**

(מל''), וכן מרגמו יונ"ע, וכן צגנו צמפלן כטבילה בטהרה לפניהם טקכ"ה ונ"ע האריך קיימיט טהורה
העדתי נכס קיסות הום הצעמים והם הולין חומר לא הלי הני מעזין טהורה (יטע' ס"ה י"ז) כי הגני צורה קמיס מדרשים
ומלין מודסה וגוי: (ח) רק ולחם"כ, ור' ל"ג בטחודה מן הוליך וגולם יכל על ידי קמיס ולחן טהורה וכוננה
ינמו ציד חוויכ (ג"א), ויט לטוקף ולארחיכ דבורי הגו"ה הלא, קדרי צפ' ולחמן חומר הcumox העדתי נכס קיסות הום סטמים
והם סהרן כי "חצוד מהצדרון", סלי צעדיםם הום רק על הנטען וככלעג, המכ דלפק כלוחטן מקיס מחהר זה טואקפה וו' ל"
בדין כמהרין יד בטודט מליות צו ברלהונס ויד כל השם צמלהוינה עכ'ל, וטgas צמלהר אטלהריל מל' מטע צפניש ערע'כ
נלהא טאנכו קוח צדעתם לריעו, טאי חומר צלטאו ולחס יקמייזו מהיש צהס יד העדיס "מחלה", ולפי"ז יתקי כוונת לביינו
לומל מקל דומה נמקל, קמיס ולחן כס יד העדיסים וכמהרום כס יד כל הנפש: (ו) ר' ל' חין וזה קומי צמלהו ולחן צלטמו

אור החיים

המליyi פי כי בגוף נצפו רוחם מכמות כלות
לרייך למיניהם וככה נטמו. עוד נמכון לדבָר טעם
בדגש על כמלה זו יוטרף, לחדר בס גודלכם
וრוחטיכם, כי אם כהן נסחן לאבם בס צעם,
וכוינית גודליום נסח טהיר טהרה גודלה,
וכוינית גודליום נסח טהיר טהרה גודלה,
וכוינית גודליום, ולעיגל נכס צנוי סחיזיו טהרים, ולחדר
כך ממר ומטרען כהרין פירוש מעולמן יטמעו כבכמוני
כגמץלים להרין כטירנו גודליום כולאים דורך
ככון, וכלהומרטס זל' חזך ח"ב ל'ז): וזה נצנו לו
ריאת דענמה למתתקן כולם למתתקן. עוד ירימו הים
סחיזיו דצרי מורה לו יכו נקלות טהרים, וכשה
סחיזיו כהרין זבב הים נחצזים טהרים, על דרכו
סחיזיו (תכליט פ"ג) חי סחיזיו להרים הים, וכמו
שברלרכינו בפרטת גורחות (ו' ג') טעל וורי מעטה
כגדילקיס גס כהומר מכפלים הום וטוטים הום
 истמע גופו כטוכן מהרין לת קול בכחיה כבוח ובל
 שיכיים גדרין, וכשה הום ומטרען כהרין סחיזיו פי,
 ומטרען דרכו להרנה למד צמי צלון ויהוא דרכו כ' לת
 כמיהל טמצטמיים כ' נגידיקס שיטמע גופס לחדר
 צנוקו מתחות צלחות דעפלו ורטענו מתפקידו
 צנוקות צוין כמיה קדרי ורוממתה גדרינה וכלהינה
 צוינה ווינה צנוק קדרי ורוממתה גדרינה וכלהינה
 הומרנס צפפר חזך (ז' ח' נלחתה כ') זה כבכמוני
 גדרינה ורלהינה וגדר עמידה בת קול למחרעהן צכל
 גדרינה ורלהינה גדר עמידה בת קול למחרעהן צכל
 גדרינה ורלהינה גדר עמידה בת קול למחרעהן צכל

ב. יערות גמatri לקמיי (צ'ק) פורום גל דינר לחיומן. וכבר חמןנו כי ב*ג'וֹגָה* מופיעים כביכול **ג'וֹגָה**, וכך עפלו נעה:

אור רהיט

ו) וטפ מילויו בעבי טורה סגנו עמיס מכל וכל חלינו נומס. י"ח) ל"ו גטיג.

**בשערים עלי-דשא וברביבים עלי-
עשבין ביהם יהוה אקרא הבו גבל**

לקט בהור

כלומר נomics נאס נעס ערכ כוון כן בכרי מורה, ועוד לרשותם ופלוופיס רפיס עי"צ: י) חוטו כל שמיין נפל צו מן הגם קלי צו (רש"י מ"ק י"ב): יא) אין טמלה וסמן ממלפין וסינו רק (במ"ח), וכן קם פליס הגומם מפייקין, והוא טועה, טמן טענין כלן לנון מהיחס הנלו ננון מוזק, ולכך נקיות מזקון צלן י"ג: יב) ופילס"י סס יורה תריס נקמת, ועיפוי מעיר הלו קדנו צמס סעס דביזיס על צס טס קביס ווליקיט: יג) יומל מפלות עניין זה צפ' גראנט (ל' י"ה) מלטה קלהן עי"ט, גס מה טאקפס על זה קלמנ'ן ויל שיעו נושאות · בחוקין. · מחוקן את לומיחן ומדלון אותן.

ולכל קומות, ומלא קמילנו בסס סדר' עי"ט:

אור החיים

נסצול כדרמיין זה מנות סטורס כל חד כי כה חורה שגען פה חיין לך זמן צהיני זמנה, והל מקטה טכנל ופליטהו סטמץ) כי חיין כמיינע מעד בטלי):
בשערים וגויי) יתגלי על דרך הומיס כבוריית (מורט מטלי י') חמל רבי יתמעל כטמוניזין הָתְהַלְּדָה צדין לס' יט ציוו מקלה טוליס ממון למש גל טנא והס צידו מתקה סק"ב, וועליה סוו' חומו יעורף. כמונע לקיי טהילים ממון חלמוד וכן על זה כדרך, כמה מעומק דברי כבוריית מוכיחין כדריסים חמץ ציט ציוו מקלה חיין טהילן ממון מעתה מלכזה הלו מדרגה החתה כפוי יכולו יותר ממה טערם טעלו סוב' לטרונות גדר למעלה מזו, והס חומרו כטעירים וגוי' וכרכיזיס וגוי' פירוט כטיעור טימני ס' מיפין קפינס על קדמת טאהון קטעי' וכרכיזיס טאן מיפין גוזים ועוזים עלי עטב טאהון גדוול טיכול

אור בדור

טאנן טרולן. בז) והס כן חייו מדיל. בז) הָלֶל הָלֶל מֵלֶל עַלְמֹו יְהָה מָלִיר צָלִיל הַפְּרָקָן הָס גַּל יְפִילִינוּ סְמָטָה. בח) מעיר וכל נבר יטצעו, ומה זה עוז פעילות ורדיטת. בת) כמי האלהה המהנ' ז'ל מפלס מ'ם טעריס טלאון מוש פטעה, כלומר דק, ה'ו טלאון געריס, טער נמו גער, וונציגיס מל' רבב ענד צאהו יומר רט, וזה סטן פ' רט' ו'ל', גס דט' ועט' גיסס כטירטו ז'ל. הָלֶל גְּבָנִינוּ דְּמִי הַלְּמָה כְּדָלִיכְיוּ. ל) מה טענין פטוק וזה נלטן. לא) ומינם כי מימה טעם עז'ה, גענבו טונגמי נ'ייר סס ד' על כן עלייכם ליטן גודל. לב) הָגָס קְנַתְמָת מְנִיחָה דְּרָכָה גְּגָתְמִוּת וְנִרְמִוּת. לג) מה טען כן ה'ס נמד לאגלה עטמו חי גודל. לד) ופלוופס טרולן חי מטה ולדך וזה טיל'ל מקרלה זו מקרלה.

ד תפיא ר' ש
כל אורחותה ד
רמן גדרמוני

מטעם צלון כ
כהר', כטולק
להלכינו ונרכנו
שטונין ג'וין
טמקה טק"ט: י'
טאהון חוק"י כ
טטפ"י כ' כו' ח
(ספ'': אל א' ט
טנה*, וט' ט
להמן הס דבורי
שינוי נושאות · טמו ח
כלכם טמולה מי
המן כי סס ד' ג'
גנובלן, ורכינו כ
ווגונתו ומצעה ס
טקדיס וטומל כל
האר לא' נטה ושי
טראגו ומבה כמי
טומונה לנוול לא

המוד מסטי'),
רעד'ג' טנפטי
ול' דור סמדג
טועסק טמולה
טהוליך צל יט'
טהוליך צל יט'
יר'ה טומנו כ
המוד כ' טאהון
טטמונו ז'ל וו'
ווט' טכלות ג'
עד טהומנו ג'

ט'ו' ט'ו' ט'ו'
ט'ו' ט'ו' ט'ו'
ל'ז) פ' מטה מז'
ט'ו' ט'ו' ט'ו'
ט'ל'ל ט'ל'ל

**לְאֱלֹהִינוּנָה הַצּוֹר תְּמִים פָּעֵלוֹ כִּי כָל
הַרְכִּינוּ מְשֻׁפְט אֶל אָמוֹנוֹת וְאַיִן שָׂוֵיל**

לכט בחד

ב-ט-ז

יד) כי לפון "נכלה" נכלן נפלון, "הס" קהו חד מטעם עמי, וכמו שנוילריו וחתם כנראה גם כמה פעמים, וכוכנה צוה, שעד עתה דיין נשים ותירן הנשים והמל לסת צבאיםו מטה אמצע לישלן מורה צבאי לאט חיש פועה וכורן בס כבוד מלכוות חחר בלבב שמקודם:⁽⁷⁾ (ז) האזרת מרים פועלן. אף על פי שכולה חוק⁽⁸⁾ כבמג'ין פורענות על עוזריה רלוונן גאנפער⁽⁹⁾ כוון מזיו כוון צדין כי חמש פועלן (ספ'י): אל אמונה. לטלאן לדיקיס לדרקעס לטולס כהנ'*, והף על פי שמלחה לח' מגוילס⁽¹⁰⁾ סופו להמן לח דרכיו (ספרוי - מהימן י"ה): ואין עול. ⁽¹¹⁾ אף שיוו שותאות * שם ואיתו. • תעדי לבא.

בכלכם תמולו מלפניהם אונלמי לי יס' ז' הילדה וכו' ופייט' לי פוטומן בדילני צירה חמר חיינו מונרך תהילה וחתם ענו להלויי למון לי יס' ז' הילדה נברכה חמס קצ'ו גולדן הילדיינו צהמן כי מילוי עכ'ל, ה'כ' גס עניית למון يول מפקוק זה בגודלי, ולכעטו כלון חד מנייסו נקט (צל'ז'): טז) ו' פ' מינצ' זול, כלומר מילא פקנ'ץ' נדור צוון צמלה חזון וגבורומו ומוניל פולענות צוור טשול מוק וקטה (רא'ס), וכל ספקוק פוא צלמינו פיע' הקדשה נילך עטילד להתרות זבא, סקדיס ווומר כל גודל זאקד'ס' מדקדק כמותה האטערה לטלאן כל חד פועלן המג'ע לו צין נפוב צין לרע, וטיפלו צי' חד טס הפל נג' נאר ועייס גאנמיס לסת מודיס ומילדים למ' דיוו (בא'י): יז) כמו כן לודז מאנקה קאנטה חיינו מדקדק ברוגו ומילס כפוי כמו לפילו קו' יומל מן סקל'ו: ייח) ובטענה עכיה אין גראה צאל' נדקה בחדיק, זהה קרלו נלאק'ס' הא למונגה כלומר אל למון: יט) לסת נאר חמר קהו נלהן גרא' נאמר טהין עול, הא נט פילו נכלמה כעולה נגיד' חד ס' קין

אור החיים

כצ' גודל ומעליה נדר' זא טהינו מפֿן ליילו היל
 מליכינו, וכות' הווער ליליכינו כי צהיל'וועט
 שקול'וועט זמ'וועט מס'וועט טס' כ', וכות' הווער כי
 טס' כ' האנ'ויל' זא ב' צטמאנ'ז'וועט בעלוונ'וועט ווועמ'וועט
 צו'וועט כ' מליכ'ו יטראַל' זא זא גוזלה וצ'צ'ה,
 מל' טהין כ' צהיל'ון יטראַל' וועס'ק'ס צ'ו'ויל'ז'י
 ווועמ'וועט במליכ'וועט צו'וועט כ' מליכ'ו יטראַל' זא זא
 גנוועט מל' מעכ' מעכ' וויאטקע קדצ' טרי'ו ס'
 מכה'יטס חס' וטלאָס צהיל'ון וועס'ק'ן צ'ו'ויל'ו
 טהיל'וועט זא יחס' מליכ'וועט ערלו'ו, ווועט'וועט ז'יל'
 דרכ'ו כרכ'ה ולט'וות (ספֿי) וכפט'יט וגו':
ד. הצעור ממייס' פועלו'.^(ז) פירוט לפי שקדס

המוד מסל"ה), וזה על דרך הומלט ז"ל (זוכה ח"ה רע"ג) צפיפות כל עסקינו חוכר כס ניירוי מטהך וליה דוחר כהמדריך נגיד הילג עד סוף כל כזרותם כל בעוסק גמומי כו"ך כו"ה צמ"ה, ולו"ה עסוק כטהור כל יתרכזן הילו ותמרן מקרית'') וככז. ועוד. יולך הומלו כי כס כ"ג, גחינה נעס לאילנו מהר כן כסותם כצוז גודל להלכינו, וככזה על דוחר מכ להמלו ז"ל (ולקוט נム ס"ב) צפיטוק (חכליס כ"ב) יושב מצלמות יתרכזן הילג יתבר כ"ג על כסות נחתתנותם עד טהורו יוצב כסמים נזרוך כ"ג הילאי יטרחן וולף כסיכ לו כמה רוח כטהמלו לו הילאי כסמים וולף ווילאי כמנגניפיק, ולו"ה כ"ג לדצוו בטוטן כלון ווילאי

אור בהיר

לכך) פ"י מדבר נקס לכ"ח ולח"ד וכלומר בו הילען יומר כל מה שבעל כבילה זו. ל') הgas סטנדרט של מאריס הלג' ובה הולמת סוכו פה נעלמו. ל') פ"י נכבריו שמי נומד נמושה בכבל וזה י"ח גודל נסימן הלאקיין. לח') הלג' מגדמן כל הגויסים ציירם. טל') פירושו כל רצוי' ; נ') נלה מקום ומוקד, חכל נרי' לדעת הטעיות כמה במלוניה, גס נמה כל מים פועלנו דרכינו יישרלן.

שָׁא דִי עַל
רְבִי אָנוֹ
סְאַלְהָנָא:

וון (מ' קמ"ה)
טערל, מוכ
דלאן מוכס
יקון (ספרא):
עס פירוכ
יכ) רוטכ"ז
ט) מוכסכ
ו) מין ומין
א. כרי כי

ר כפי כה
אקל מל מי
מי שיכל
מיכליכך:
לזר חצץ
ך הונומס
ומומיו צל
טער לקומו
ט טהור
קס עסך
למוד על
חומרו כי
ט לקרויה
ין גודל
ל ולפחה
יעטך כל

כח) מעד
כלומר דק,
דעת ועקב
א"ה, צענור
כן מה נמדד

כל הרים, כלכלה גודלת רק נסעה
כל רגע, כלכלה מודרנית רק נסעה
לבסוף לאורחיה כאין טעם נסעה
יציאה מרים והאוצר לה בקיarity שמע
עינאי וא ולען אראורי שבען עריפא
בגממת כנרכו נסעה
שכטת פולן מלהן דה ייד נסעה
ואו בא בה דזרוי זוז אלעער אארט סכטן קרא
קראיית שמע נסעה פקן לא קרא חזר וקורא זומין
נסעה פקן ורפהל נסעה פקן לא ורפהל אונד הווע
ווען גאנז גאנז נסעה פקן לא ורפהל אונד הווע

בצ'וון יג: ומוחפל ורבו והן אמר יוליאו שוחפל אודם כל דום כלו : ואמר רב יודרא אמר שמאל זיהו רוח בחרפל וגור להוחפל פסק ואפלו באמעו רבכה אווי ואמר רב מינון כי רוכח בר אבא בען מוניה דען ביר רב רטונו ומברדי רוחל בשבת טוש שיברין ואמר ג' רוחן כל אהות רבכה דמי והושעת גרא בר הובגה דוא רוא לא אמרהו מושם כבוד שbatch אל האב הא ציל ליה : ואמר רב יודרא אמר שמאל יוליאו ובונם לבדחין ומנא צבור שטפלין אם יכול לדודש הנ' ורב יחויר יופחל ואם לאו אל יחויר יופחל ורבידין אמר אשומין בפראר ד' ג' ורב יודרא

למר וכגון קפינו מ"מ פולחן רוצב קדש נון רוצב קדש וויאר דבב גול בלאום וויאר דבב גומברת לאט וויאר דבב אקא הכו גודל

הרבנן יונתן ריברין נזכר במאמר אחד ב*הארון* על מלחמות ברית החדשה. הוא היה אחד ממנהיגי יהדות אנטוליה, ובראשם עלה לארץ ישראל בשנת תרנ"ג. ריברין היה מנהיגם של יהודים מהסלאמיה, קבוצה יהודית-מוסלמית שפעלה בהסלאמיה והסלאמיות. הוא היה מנהיגם של יהודים מהסלאמיה, קבוצה יהודית-מוסלמית שפעלה בהסלאמיה והסלאמיות.

Digitized by srujanika@gmail.com

ההרי', שנאמר
ד י) על ראשיו
שור קונחו וחתם
את כבודם בתב
חסידה בשמות

(יחזקאל ח י) ואשנו

הרגים, שנא' י)

בדגים, שנאמר

שנ' (משלי י ו י)

תchein בקץ לתוכ

ללמוד מן הנמל

ולא למד. עתיד

* ציל. יוסט. * ציל. ואבאות.

וכשפקרו גם בעריו
דרכיו מוכח מההוא
כל ראש דרך [כין] וו
(המעט) [ותרבי את]
זכותם להם. בזה העי
ששהיה מסתכל בם
bijouter ולהכעיס, מש
חותאים לא היו חוט
עדין היה למדת ה
שקלקו בגוים ויתע
אזור. העיד בהם אה
אותם זכותם אבות.

לרוב פשעתם שהו
שיש להם זכות אב
גהפכו להם לקטיגו
העיר בהם את הבה
הבהמת שברם התע
ואולם לא במרדו, אל
שהיה קשה כל כך
בעל ברוחם. חרואה
לא היו עוזבים את
בחן את החיים ועון
ויהי האדם לנפש חי
לروح מללא, ועוף
(ברכות ה ע"א) על
'גביהם עופף אין עופ'
כג (ה) התעיף עניין

פרשת האזינו השמים

[פסקא שו — לב א-ג]

ל היה רבי מאיר אומר כשהיו ישראל זכאים היו מעדים עצמם, שנאמר (יהושע כד כב) ויאמר יהושע אל העם עדים אתם בכם. קילקוו בעצמם, שנ' (יהושע יב א) סבבוני בכח אפרים ובמרמה בית ישראל, העיד בהם שבט יהודה ובנימן, שנ' (ישעה ה ג) ועתה ישבבי* ירושלים ואיש יהודה שפטו נא בין ויבין כרמי מה לעשות עוד לכרים. קילקוו שבט יהודה, שנ' (מלachi ב יא) בגדה יהודה, העיד בהם את הנביאים, שנא' (מ"ב יג) ויעד יי' בישראל וביהודה ביד נביאים* כל חוצה. קילקוו בנביאים, שנ' (דהי"ב לו ט) ויהיו מלויבים במלacci אליהם* ומתחטעים בנביאו, העיד בהם את השמים, שנ' (לעיל ל יח) העודתי בכם היום את השמים ואת הארץ. קילקוו בשמות, שנאמר (ירמיה ז י) האין רואה מה הם* עושים שנ'* הבנים מלקטים עצים והאבות מבערלים את האש והנשים לשות בזק לעשות כוונות מלכת השמים, העיד בהם את הארץ, שני' (שם ז יט) שמעי ארץ* הנה אני מביא רעה. קילקוו בארץ, שנא' (ירמיה ז ט) מזבחותם כגליים על תלמי שדי, העיד בהם את הדרכים, שנא' (ירמיה ז ט) ראש דרך גגות בבית רמתך שמעו את הגוים עמדו על דרכיהם (ירמיה ז ט). קילקוו דרכיהם, העיד בהם הגנות. קילקוו הגנות, העיד בהם את הגוים. קילקוו בגוים, שנאמר (תהלים קו לה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, העיד בהם את צי' ישוב. * ציל. נביאו. * ציל. האגחים וגווים דבריו. * ציל. מהות. ציל. הארץ.

פירוש ספרדי רב

תשעה לך פסל, עד שקלקו גם בארץ שנאמר פסקא (א) [שנ']
הויה רבי מאיר אומר (בר) כשהיו ישראל זכאים גם מזבחותם כו', וכמ"ש (סנהדרין קב ע"ב) אין
לך כל תלם שבארץ ישראל שלא הניתן אחאב
בhem. קילקו בעצמם, הקב"ה היה סובל את
עשורת השבטים ומעיד בהם. שבט יהודה ובנימין
(ואמנם יש כאן ט"ס הרבה, וכצ"ל: שנאמר
ירמיה ז ט) עמדו על דרכיהם וראו. קילקו
שהיו צדיקים קילקו גם הם, היה עדיין סובל
ומעיד בהם את הנביאים שיבקשו להם זכות.
בדרכיהם שנאמר (יחזקאל טז כה) אל כל ראש
דרך בניגור רמתך ותחעבי את יפין. העיד בחן את
הגויים שנאמר (ירמיה ז יח) لكن שמעו הגויים
ודען ערלה את אשר בהם. קילקוו בגוים כו').
ונראה לפרש דרכם דקאמר היינו עריות, שכן
התשמייש נקרא דרך ארץ, ככלומר ע"פ שהיה
יהיה לך אלהים אחרים, שהיו מזבחים ומקטרים
למלך השמים, מ"מ עדין לא ערכו על לא

ההרי', שנאמר (מיכא ז ב) שמעו הרים את ריב יי'. קילקלו בהרים, שנאמר (ஹושע ז יג) על ראש ההרים יזבחו, העיד בהם את הבבמה, שנ' (ישעיה א ג) ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליין. קילקלו בבהמה, שנאמ' (תהלים קו כ) וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, העיד בהם את התייה, שנ' (ירמיה ח ז) גם חסידה בשם ידעה מועדיה ותור וטיט* ועוגור. קילקלו בהיה, שנאמ' (יתזקאל ח י) ואשוב* ואראה והנה תבנית* רמש ובבמה שקו, העיד בהם את הדגים, שנא' (איוב יב ח) או שיח לארץ ותורך ויספרו לך דגי הים. קילקלו בדגים, שנאמר (חבקוק א יד) ותעשה אדם כדגי הים, העיד בהם את הנמלה, שנ' (משל י ז) לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין*. תכין בקצין לחמר*. ר' שמעון בן אלעזר אמר עLOW היה אדם זה שצרך ללמד מן הנמלה, אילו למד ועשה עלוב היה, אלא שצרך ללמד מדרך וללא למד. עתידה נסת ישראלי לפני הקב"ה, רבונו של עולם הרי * ציל: שופר ווועז. * ציל: גב הבני. * ציל: שופר ווועז. * ציל: גב הבני.

פירוש ספרדי דברי רב

ואותם ברוחמי עד שקללו בהיה וועף שעוזבו וכשפקרו גם בערים, והיינו קילקלו בדרכים, דהכי מוכח מההוא קרא דיתזקאל (טו כה) אל כל ראש דרך [כוו] ותפשקי את רגליך לכל עוכב (המעט) [ותרבי את] תזונתך, ולא היה עוד צד זכות להם. בזה העיד בהם את הגויים, כלומר כשהיה מסתכל במעשה הגויים שהיה רשעים ביזור ולהכuis, משא"כ בני ישראל דאף שהיה חוטאים לא היו חוטאים כ"כ כמו הגויים. והיליך עדין היה למדת הרוחמים מקום לשובם. עד שקללו בגויים ויתערבו וילמדו, וגם צד זכות אזיל. העיד בהם את ההרים, כלומר היה סובל אותם בזכות אבות. עד שקללו גם בחורים, כי לרוב פשיעיהם שהיו פשי ואזלי סמכים על שיש להם זכות אבות להגן בעדים, נמצא כי נהפכו להם לקטיגורים, ותמה זכות אבות. אז העיד בהם את הבבמה, כלומר כי החומר ונפש הבבמיה שבבם התעם והשאור שביעיטה מעכב, ואולם לא במרוד, אלא שכח יצרא דעתה זורה שהיה קשה כל כך היה מטה אותם להרע בעל כرحم. והוא דעם כל מעשייהם הרעים לא היו עוובים את התורה. וכןן ציל: העיד בהן את התייה וועף שנאמר כו', וזה משלון יהיו האדם לנפש התייה (בראשית ב ז) ותרגםין לרוח ממלא, וועף הוא כינוי תורה כמ"ש (ברכות ה ע"א) על פסוק (איוב ה ז) ובני רשות יגיבו עוף אין עוף אלא תורה שנאמר (משל י ג) התעיף עיניך כו'. ובזה עירין היה סובל

עתידה נסת ישראלי כו. אגדה זו סתומה וחותומה, ומה שתמציא ידי בה אפרשת. בתחילת אומת נסת ישראל שכשוואה השם יי' והארץ מתיראה שמא יבוא להעיד ולהזכיר מה שחטאה, ושם יcollה מות הדין לקטוג.

על הארץ, ומניין שאף זה שתעמיד לווי קילקל במיה ובהם בישראל לפני המקומם לפניו המקומו שנייה. דברו לו אופורופו להם כל זמן אותו ומאכיה משליכם כלום, מה יפתח וכשאין ישן

השמות שלא יס הארץ. ואפיו ב לקבש פגע מלמי מ"מ בשעה שא רצוניכם הרוי והולמים בהם וב יז) ועציר את ה כו', ומוצא שמי מעלהיהם מרגשיין ואתה מפני רוע ולא עוד אלא שהעדות עד שתג ותעמדו לדין, ובשר ומעד עי כדאיתא בפ"ב. ז הכתוב מדבר, וכא עתידה לנפת ר כלומר להליץ על בניה הוא הדין הוא ב מה שחתאו אחר דשא ייל שיש. דמאיו שכתוב את ספר כריתות כאשת איש שקל

עדוי קיימים, שנ' (עליל ל יח) העידות בכם את השמים ואת הארץ אמר לה הרי אני מעבירן, שנאמר (ישעה סה ז) כי הנני בורה השמים החדשים*. אומר לפניו, רבונו של עולם הרני רואה מקומות שקיילקלתי ובושתי, שנאמר (ירמיה ב כ) ראי דרך בגיא דע' מה עשית, ואומר לה הרני מעבירם, שנ' (ישעה מ ז) כל גיא נשא. אומרת לפניו, רבונו של עולם הרני שמי קיים, אומר לה הרני מעבירו, שנ' (שם סב ב) וקורא לך שם חדש. אומרת לפניו, רבונו של עולם הרני שמק' קרוי על שם הבעלים. אומרת לה הרני מעבירו, שנאמר (הושע ב יט) והסירותי את שמות הבעלים מפה. אומרת לפניו רבונו של עולם עופ' כן (בן) * בני ביתך* מזכירים אותו, אומר לה ולא יזכיר עוד בשם (שם).שוב למחר עתידה שתאמր לפניו, רבונו של עולם כבר כתבת לאמי' הם* ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר (ירמיה ג א), אומר לה כלום הכתבתך לך אלא איש, והלא כבר נאמר (הושע יא ט) כי אל אנכי ולא איש, כי גרשים אתם לי בית ישראל, והלא כבר נאמר (ישעה ג א) כי אמר יי' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה או מי מנושיי אשר מכרתי אתכם לו. ד"א, האוינו השמי'. משל מלך שמדר את בנו לפידוג' להיות יושב ומשמרו, אמר אותו הבן כסbor אבא שהועיל כלום שמסרני לפידוג', עכשו הרני משמרו כדי שייאל וישתה וישן ואליך אני וואה רצוני וצרבי, אמר לו אביו אף אני לא מסורתיך לפידוג' כדי שלא יהיה מזיקך, כך אמר להם משה לישראל שמא אתם סבורים לברוח מעל כנפי השכינה או לזו? * ציל: שם חדש. * מיווה. * ציל: ביתך. * ציל: חן.

פירוש ספריו דברי רב

אמר לה הרני מעבירן, כלומר מהדשן והרי הן ולא יזכיר כי (הושע ב יח). שוב [למחר] אחרים, והרי זה דומה לעדים שמעדים בגודל עתידה כו' כבר הכתבת (כצ"ל, כלומר הכתבת מה שרוא בקטנן דין עדותן כלום. אומרת עוד ע"י אחרים דהינון ע"י הנביאים) הן ישלח כו', ובושתי מה שימצא כחוב שהייתי גורשה. מ"מ אני בושה בראות המקומות שעברתי בהם. אמר לה הרני מעבירם. אומרת עוד הרני שמי גט כריתות ומורתה לכל אדם ושוב אין לו קיים, כי ארץ' לשכשושין רצונו של מקום נקראים בשם ישראל וכשאן עוזין רצונו של מקום נקראים בשם יעקב מלשון עקוב הלב (ירמיה ז ט), והרני בושה שיקראו לי בשם יעקב להזכיר חטאתי. אומר לה הרני מעבירו. ד"א האוינו כי לא מסורתיך לפידוג' אלא כדי שלא יהא מזיךך כריך ואין זה כריתות. הפידוג' מזיך מה ליהות דבר עמו, באופן שאפיו בשעה שטרוד לאכול ולשתות או כיוצא ואני אומר לה הרני מעבירם כדכתיב (ישעה ב יח) מסתכל במעשהיך מ"מ אם באת לילך מעמו והאלילים כליל יחולוף, ותו ליכא דבר המזוכר חטאתי. אומרת עוד עופ'כ בני ביתך יזכירו אליהם אחרים כדי להזכיר חטאתי. אומר לה

קהלת ז ח

תרגם

← **חישובנות רבים: חלא מירפחהכם ומי יודע דרי ארעה:** אמן הוא פשר דבר חכמה אדם תאיר פניו קביל חוכמתה ראי, וולדע פשר מליא פנבייא, חוכמתה דגבר חכמים פנאי רוי אנטופוי ביני צדיקיא, וחציף אפילו מתחלפן כל רשי'

נמליך: (ה) מי כהחכם. מי נulos מקוֹן כלס מס' ומרי יודע פשר דבר. פטנון טל לנכ. כמו טמלוֹן גליל, מומן מכמו סקיס מס' צילום קמי, מגנו לו רוי פטנון. מי כמהש עטף פטניס אין

מצודת ציוון

(א) מי כהחכם. מי בעולם השוכן כארם חכם: ומרי א) פשר. עין פתרון ופירוש. כמו מפשר חלמין (ג'ילן) ומי יודע, רוצה לומר מי בעולם מאושר כארם יודע

פתרון כל דבר. והוא כפל עין במלות שונות: תאיר פניו. כי בעבור החכמה כולן מחבבים אמריו ונשמעין לו, והוא דבר המרתויב לב האדם ומזהיל הפנים:

ספרנו

(א) מי כהחכם. יש מלה מושכת עצמה ואחרת עמה כמלת אל בקცפק תוכחני (הילהם לח ב). יתי רואבן שמצוות הינו אחד מאלו: ומרי יודע פשר דבר. לפטור עין ספרו הנחש הקדמוני שהחוכרות: חכמה אדם תאיר פניו. באפין שחכמה זה החכם הפומר תאיר פניו לטרו מוקשי הנחש:

אבן עזרא

כל זה בא לך מלאך אביך והוא יעורך לענלים... ואם הגאון בעבדיה ז"ל שעיגור אשלאל מלאך אביך ויעזרך. ועל שני הפירושים צריכה חוספה מס' על את, וכן מישרים אהברך (שה"ש א ד), ומישרים הו תואר היין, וכמו יהלך במישרים, וכן כיין הטוב הולך לדודו למישרים (שם ז י). וישוב אהברך על העלומות הנוגרות בפסוק הראשון, וכן מי כהחכם ומץ יודע פשר דבר. ויתכן היה פירוש מי כהחכם מיהו יודע פשר דבר, ומלה פירוש מההשפט ארמיות. והענין למה יתעסקו בני אדם בחשיבות השבונות ובם שלא ייעלו, ואין מי שהוא על דרך ישותה כמו החכם המבקש חכמה, וידורו לדעת פשר כל דבר מה חוץ יש בו ולמה כן, ויתכן היה פשר הפוך טופו בתוכו, מן כי לא פורש (במדרכו טו לד): וענין חכמה אדם תאיר פניו. ומשים

מדרשוי חז"ל

(א) מי כהחכם וגוי. מי כהקב"ה שיזודע לעשות פשרה בין שני צדיקים, בין חזקיהו לישעיהו, חזקיהו אמר ליתי ישעה לבאי, דרכי אשכחן באליך דואיל לבאי אהאב, ישעהו אמר לתי חזקיהו לבאי דחכי אשכחן ביהרום בן אחאב דואיל לבאי אלישע, מה עשה הקב"ה, החלה חזקיהו ואמר לו לישעיהו לך ובקר את החולה. (ברכות י). מי כהחכם וגוי. תניא, בשעה שמת משה, היה מוטל בכפني השכינה והקב"ה אמר מי כהחכם ומץ יודע פשר דבר. (סוטה יג). ד"א מי כהחכם זה הקב"ה דכתיב בה חכם לבב, יודע פשר דבר שפירש את התורה למשה,

נושאי הפרק

(אי) מעלה החכמה, והזהירות מהמלך ומצוותינו.

(היט) ידיעות החכם.

(ייר) סוג העונשים לרשעים.

(טו) הטוב ביותר לאדם היא השמחה.

(טדי) אין אפשרויות לדעת כל מעשי ה'.

אוֹחַתְתִּיה מִטְבֵּךְ לְנָבָוי וְהַיְרִי יְתִפְמֶךְ
נְוֹרָתְמִלְפָא לְמַטְרָר
רִי פְּקָדָה, וְעַל
מְוֹמָרָא דְּנוּ אֲזָהָר,
שְׁפָתִי
חַפְרוֹשׁ אַנְיָמָהן: ט ב

(קמום נד': (ב) אני
צְנַכּוֹן חַזְעַלְדָּבָר
מְלַמִּי הַמְּמוּמָה קְמוּטָלִים
סְתְּנַעַשָּׂה טְנַפְּנָנוּ לְמֻקָּם
מִתְּלַלְל וְעוֹלָה טְמַלְלָה
לְאַמְתּוֹתָן, הַסְּמַלְלָה נָמָנוּ
לְנוּ לְעַנְדָּה וְלְמַקְסִיס וְלְגַ
וּמַתְ וְלְכָנְנָה צָוָן: (ג) א
שְׁלַעַת סָס, טְכָלָמָקָו
מְצָזָן
וְשָׁוֹן. חַזָּק: יְשָׁגָא. מְלַשָּׁוֹן
וְהַחֲנוּן עַלְיוֹן (קמונ' ג)

וּמְלַמְדָךְ פִּי מְלָךְ שְׁמוֹר
הַאֲלָהִים, רֹצֶחֶת לְוֹמֶר שֵׁי
ס
וְעוֹזָ פְּנֵי יְשָׁגָא. יְשָׁתָה
עַל הַתְּאוֹתָה: בְּנֵי פִּי
שָׁאָמְרָתִי בְּלִי סְפָק בְּשָׁמֶן
בְּעַיִן, נְאָמָרָה וְהַרְבֵּי
עַל לְבָכְךָ וְבָנִים וְזַוְּ
וּבְשָׁמְרוּ גַם כֵּן דְבָרָת
שְׁבָבוּתָה האלה: גַּן תְּגַן
הַאַחֲד מָה שִׁיצָא מִפְּי
כָּל אֲשֶׁר יִמְרָה אֶת פִּי
יְשָׁוֹא שְׁכַשְׁעַדוּ עַל הָר
עַלְיָהָם מוֹזֵן הַשְׁכִינָה, וְכָש
שִׁינָה עַלְיָהָם את הַדְבִרִים
כַּחֲכָם וְהַתְלִימָד חַכָּם,
מְשַׁנְתָה, חַכָּמת אָדָם תאיר
וְעוֹזָ פְּנֵי יְשָׁגָא בשעה
וּמִי יְדַע פִּשְׁר דָבָר שְׁפִירִ
שָׁוֹא בְּשָׁעה שָׁאָל מ
וְעוֹזָ פְּנֵי יְשָׁגָא. כָּל

ב' אָמַן הָוּ
בֵּיל לְמִיקָם
מְחָאָ דְּגַי
שָׁר מְלָאָ
מְתֻחָלָפָן בֶּל
טָל לְגַל. כָּמוּ
זָס פְּסָלִס מַן
וְדָלְמִין דְּלִילָה
אִמְרִיז וְנִשְׁמָעִין

זָכָר חָכָם
וְדָבָר. לְפָחוֹר
וְתָאָדָם תָּאָדָר
אֲזִיר פְּנִי לְסָור

אַבְּקָן וַיְעַזְןָן.
אַתְּ תֹאָר הַיִינָן,
בְּמוֹת הַנוֹצְרוֹת
וְאַיְזָעָפָר שָׁר
יְיַעַלְלוּ, וְאַזְנָן
בּוּ וְלִמְהָה כָּן,
פְּנִי. וְתַשְׁמִים

כְּכָה הַנְבִיאִים
יְשָׁוָא שָׁהָא
יְשָׁוָאָל. דָא
זָאת הַוְתָם
לְלָל, חַכְמָת
פְּנִי יְשָׁוָא
. זָהָב בְּהוּ עַם
זָן לְדָרֹשׁ אֶת
זָהָב פְּנִי

תרגום

קהלת ח

אוֹרְחַתְיהָ מְטַב לְבִישׁ: וְעַזְ פָּנִיו יְשָׁנָאָן בְּאָנִי פִּידְמָלָךְ שָׁמָר וְעַל
בְּפָנָיו וְהִיר יְתִפְמַךְ עַל דְּבָרַת שְׁבֻועָת אֱלֹהִים: גַּאֲלַתְבָּהָל מְפָנִיו
בְּעַירְתָה מְלָכָא לְמַפְרָה מָה דִּי פְּקָדָה, וְעַל עַיְפָק
מוֹמְתָא דִּי אָוֹרָה, רְלָא תִּימִי בְּשָׁום מִיקְרָיה עַל מְגָן: גַּוְעָהָן רְגָגָא דִּי לֹא תְּנוּמָה
רְשָׁעָי

שפטוי חכמים

ה פירוש אני מוזמן: ט בתחלת מפרש העניין ואחר כך ישלמל נְגִיצָס צְבָמִים: וְעַזְ פָּנִיו יְשָׁוָא. מַפְלָל
סְכִינִית, עד כי יְלִיחָה מְגַתָּה לְלִוְיָה כִּי קְרָן וּלְפִיו פְּנִיו^(א)
אַמְוֹם לְדִי: (ב) אָנִי פִּי מְלָךְ שָׁמָר. לְפִיכְן הַיְיָ לְקָרְבָּן וְכָל עַלְמָן, שְׁלִיחָה טְנוֹתָה
סְכִינָה: וְעַל דְּבָרַת שְׁבֻועָת אֱלֹהִים. סְנָסְנָעָנוּ לוּ נְמוֹרָה לְמַפְרָה מָהוֹי. לְכָל חָלָה הַיְיָ לְמַפְרָה פִּי
מְלָכִי תְּהֻמָות הַמּוֹעֵלָס צְבָמִים וְמְלָנִיות: וְעַל דְּבָרַת שְׁבֻועָת אֱלֹהִים. וְגַלְגָלָה צְלִיחָה לְמַמְטָעָה
סְכִינָה טְנוֹתָה לְמַקּוֹס: וְעַל דְּבָרַת. וְהַלְלָה צְבָעָת הַלְּקָבִיס, לְמַטְמָול פִּי תְּמָלִיסָס
מִיְשָׁלָל וְעוֹלָה שְׁלָמִיכָוּר נְגִילָנָהָר (דִּילָל גַּוְיָה) וְהַלְלָה צְלִיחָה טְנוֹתָה
לְמַתְמָעָה, הַס מְלָכָה לְמַס נְגִילָנָהָר וְהַס נְגִילָנָהָר לְמַה מְלָכָה, הַלְלָה כָּךְ הַמְלָכָה
גַּוְיָה נְעַזְזָה וְלְמָקִים וְלְגַלְגָלִות, הַלְלָה עַל דָּנָה סְלָת הַמְלָכָה עַלְמָן עַלְמָן
וְהַמְלָךְ וְכָלָגָלָה צְוִין: (ג) אֶל תְּבָהָל מְפָנִיו תְּלָךְ. אֶל מְטִי נְפָלָל נְמָלָךְ שְׁמָמָה מְפִיו לְמַקּוֹס צְלִיחָה
שְׁלַעַת קָס, אֶכְלָל מְקוֹס סּוֹת צְלִיחָה: וְאֶל תְּעַמְדוּ בְּדָבָר רָעָה. אֶל מְעַמְדָה עַלְמָן וְעַמְקָם נְדִבָּלִיס רְעִיס:

מצודת ציון

וְעַזְןָה. חֹזֶק: יְשָׁנָה. מְלָשָׁן הַשְׁתָוֹת: (ב) וְעַל. וְאֶצְל. כָּמוּ
וְהַחֲנוּמִים עַלְיוֹ (נְמַדְעִי כִּי): דְּבָרַת. מְלָשָׁן דְּבָרָה:
שְׁמָוֹר. הָוּ מְקָרָא קָצָר, וְכָאַלְוָה אָמַר אַנְיָ מְזָהִיר
וְמַלְדָךְ פִּי מְלָךְ שְׁמָוֹר לְכָל תְּמָרָה אָמַר פִּיו: וְעַל דְּבָרַת. אֶבְלָל כִּשְׁמַצּוֹת הִיה אַצְלָל הַשְׁבֻועָה שְׁהַשְׁבֻעָה
הַאֲלָהִים, רֹזֶחֶת לְוָמֶר שְׁלָא הַיִהְיָה הַפְּקָדָה מְצֹוֹת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עַלְיָהֶם נְשַׁבְעָנוּ לוּ בְּחוֹרֶב לְעַשְׂוָתָם וְלִקְיָים: (ג) אֶל

אבן עזרא

וְעַזְ פָּנִיו יְשָׁוָא. יְשָׁחָנָה מְשָׁאָר בְּנֵי אָדָם, לְהַגְּבִיר הַשְּׁכָל
עַל הַתְּחָווֹה: (ב) אָנִי פִּי מְלָךְ שְׁמָוֹר. אָנִי אֲחֵיה כְּחַחְכָם
שְׁאַמְרָהִי בְּלִי סְפָק בְּשְׁמָוֹר פִּי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשָׁ וְמַצְוָה
בְּפִיְיָ, אֲמָרָה וְהַיְיָ הַדְּבָרִים הָאַלְהָתָא אֲשֶׁר אַנְיָ מְזָהִיר
הַשְׁלִים לְהַוְכִיחַ הַחֲכָם שִׁישְׁמָר מִפְחָח הַחַשָּׁק, שְׁבָ
וּבְשָׁמָוֹר גַּם כֵּן דְּבָרַת שְׁבֻועָת אֱלֹהִים, שְׁקַבְלָנוּ עַלְיָנוּ
בְּשְׁבֻועָה הָאַלְהָתָא: גַּן אֶל תְּבָהָל. בְּרוּכִי הַמִּצְוֹת: מְפָנִיו תְּלָךְ.
אַצְרָן אוּ אַזְהִיר עַל שְׁנִי דְּבָרִים שְׁלָא תְּמָרָה אָוֹתָם,
הָאַחַד מָה שִׁיצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ, וְהַשְׁנִי מָה שִׁיצָא מִפִּין, כִּי הַמֶּלֶךְ לֹא יִנְהַ
כָּל אֲשֶׁר יִמְרָה אֶת פִּי, וְמַלְךְ הַאֲמָת לֹא יִנְהַקָּה אֶת שְׁמָוֹתוֹ לשְׁדוֹ: (ג) אֶל תְּבָהָל. מְצָאָנוּ

מדרש ח"ה

לְשָׁנָאָתוּ, שְׁנָאָר וְעוֹזְ פְּנִיו יְשָׁוָא, אֶל הַקְּרָא יְשָׁוָא אֶל
יְשָׁנָא. שְׁכַשְׁמָדוּ עַל הָר סִינִי וְאַמְרָו נְעַשָּׂה וְנְשַׁמְעָנִין
עַלְיָהָם מְזִין הַשְׁכִינָה, וְכַשְׁחָטוּוּ נְשַׁתְנוּ פְנִיהם, וְאַף הַקְּבִ"הָ
שִׁנְחָה עַלְיָהָם אֶת הַדְּבָרִים וְאַמְרָא אַכְן כָּדָם תְּמוֹתָן. דָ"א מַי
כְּחַחְכָם זֶה תְּלִמְדֵי חַכְמָה, וְמַי יְדָעָ פָּשָׁר בְּשָׁעה שְׁהָא נְשָׁאל וְמַשְׁיב,
מְשָׁנָתוֹ, חַכְמָת אָדָם תְּאֵיר פְּנִיו בְּשָׁעה שְׁהָא נְשָׁאל וְאַנְיָ יְדָעָ לְהַשְׁיב.
וְעוֹזְ פְּנִיו יְשָׁוָא בְּשָׁעה שְׁהָא נְשָׁאל וְאַנְיָ יְדָעָ לְהַשְׁיב.
יְשָׁוָא בְּשָׁעה שְׁשָׁלָל מְאַת הַקְּבִ"הָ וְלֹא הַשְּׁיבָוּ]. (שֶׁפֶט).
וְעוֹזְ פְּנִיו יְשָׁוָא. כָּל אָוָם שִׁשְׁלָל עַזְוֹת פְּנִים מְוֹתָר

מאותה המודרנ
שבע כתות של
צדיקים ספרי וסרים:
פקה, יוזלמי מגינה
ביב ה'יא, שרט פרא
פסצ', ליש דבטים
זהא, ופניהם דוממת
להמה ור' עין כדרג
ס. ליל סט. א. וביש.

יזדרכ חים תוכחות מוסרי' 'שבע שמחות' שבענו בחמשה
שמחות מקרא משנה תלמוד תוספთ ואגדות. דבר אחר
שבע שמחות את פניך' אלו שבע כתות של צדיקים
שעתידים להקביל פני שכינה ובניהם דומות לחמה ולבנה
לרקעם לפוכבים לבקרים ולשושנים ולמנורה הטהורה
שrichtה בבית המקדש לחמה מפני שנאמר (שיר ו, ז) 'בריה
בחמה' לבנה מפני שנאמר (שם שם, שם) 'יפה לבנה'
לרקעם מפני שנאמר (דניאל יב, ג) 'המשכילים יהייר בזוהר
הרקיע' לפוכבים מפני שנאמר (שם שם, שם) 'ומצדיקי

בדרכיב: "יזדרכ חיים תוכחות מוסרי" — התוכחות והיסורים הם דרך לחיים הנצחיים, וכאשר נדרש למעלת (כט, ה. עיייש), וכאשר רשו חכמים (בשמייר א. עיייש), שחי עולם הבא ונקיים ביטוי הפלט ההה, והיראה והיטורם מבאים לחיה העולם ובאו על ידי עסוק המתורה; שום היא מביאה לתהי עולם, כמו שנאמר בשבחה (משלו ג, יח): "עץ חיים היא למחזיקים בה וותמכיה מאושר", היא מניבה פרי חיים, וכנדרש למצללה (שם, עיייש), ועל ידי קיום המזכה, שהם מבאים לחיה עולם, כמו שנאמר (שם ד, ד): "שםו מצוחרי תהיה" (בבשורת המשך דרשת זו, עיייש). וזהו "ארוחה והרים" שהודיעו ה' לדוד, כאשר בקש. כאמור:

חרוש: "שבע שמחות את פניך", על התורה, שהיא המביאה לתהי העולם הבא, ואשר לכן רק כמגב זה מכל כתבי הקודש מיחס "שביעת אל שמחה", בלאו, בתווה — שבענו — הקב"ה — בחמשה שמחות, בחמשה תלקי התורה, המשמחת לב, וכונן חמש אותיות שבתיקת "שמחות" (יפית). או כי אומתית תיבת "שמח" זו אומתית תיבת "חמה", והם: מקרא, משנה, תלמוד — להבון טבאות המשניות והגיאין וטיכומין להלכה, תוספთא — מדרבי חכמי המשנה, שאינם כוללים בסוד המשניות, אלא לפרש דברי המשניות, ואגדות — וזרשות המקראות.

דבר אחר: "שבע שמחות את פניך", שיחס כאן הכתוב "שביעת אל שמחה", כאמור, לדברו: "אל תקרי שבע אלא שבע" (כבסדריכ' קעת), וכלומר, מי הם בעלי אורח החיים השבעים בשמות קבלת פנוי ה, אלו שבע כתות של צדיקים שעתידים להקביל פני שכינה — "עליהם התבא" (ספר דברים, מג. שווי, טו), "בון עזון, זו למעלת מורי" (ספריהם, י), "לפני חי וקדים קדושא בריך הא" (שורט, יא), ופניהם דומות — כל כת וכת לאחר משבע מארדים שבועלם: להמה, (בדלען כת, א) ולבנה, לרקע — בזוהר ביום. לכוכבים — בזוהר בלילה, לבקרים ולשושנים — שהמשם מארה בשושנים והם מהירותם, ולמנורה הטהורה — מזוהב טהור (כרשי) — בשמות לא, ת — שהיתה בבית המקדש, ומזהנו לך מקראות בכתב הקודש: "לחמה" — מנין, שנאמר — בשבת יפה של כנחת שוראל: "בריה כחמה", פניה מארדים באור בלילה, כאשר יוזלמי מגינה החמה, כאשר יוזלמי מגינה את פניהם של הצדיקים "בכלgal חמה, כמו — שנאמר (ושופטים ה, טא): "יאוּהָבֵי כִּצְאַת הַשְׁמֶשׁ בְּנֹטוּתִי" (לעיל, שם); "לבנה" — מנין, שנאמר — באוטו פסק של שבח יפה של נסתי ישראל: "יפה לבנה", כאשר היפה של לבנה; "לרקע" — מנין, שנאמר — על הצדיקים לעתיד לבוא: "זה המשכילים יהייר כזוהר הרקיע"; "לכוכבים" מנין, שנאמר

פסורת המדרש
מוראהן בלבולם ראה
עליל ט', ג. לשוניים
ראה ירושטם ברכות
פ'ב ה'ח. ליל ככ. ג.
אלו סופרין עץ ביב
...:

**הַנְּרָבִים בְּכֹכְבִים לְעוֹלָם וְעַד לְבָרְקִים מִפֵּין שֶׁבָּאָמָר (נְחוּם
ב. ה) 'מְرַאַיְהָן כְּלָפִידִים בְּבָרִקִים יְרוֹצָצָיו לְשֹׂשָׁגִים מִפֵּין
שֶׁבָּאָמָר (זהלים מה, א) 'לִמְנָאָמָח עַל שְׁשָׁפִים' לְמִנּוֹרָה
הַשְׁתֹּוֹרָה מִפֵּין שֶׁבָּאָמָר (זכריה ד, ב) 'זִיאָמָר אֱלֵי מָה אַתָּה
רָאָה וְאָמָר רְאִיתִי וְתַגְהֵה מִנוֹרָת זָהָב בְּלָה' (זהלים טז, שם)
בְּעִמּוֹת בִּימִינְךָ נְצָח' וְכֵי מֵמִזְדִּיעָנוּ אִיזֶׁוּ בַת הַחֲבִיבָה
וְהַגְּעִימָה שְׁבָהָן תְּרִין אַמְּרוֹאַין חֶד אָמָר זו שְׁבָאָה מִכְחָה
שֶׁל תּוֹרָה וּמִפְּתָן שֶׁל מִצּוֹת וְאַחֲרָנָא אָמָר אַלוּ סּוּפְרִין
וּמְשִׁנְין שְׁמַלְמָדִין תִּינּוֹקּוֹת בְּאַמְּתָן שְׁהָן עֲתִידִין לְעַמְּדָן**

— באותו כתוב, מיד: "וּמְצָדִיקִי הָרֹבִים, כְּכֹכְבִים לְעוֹלָם וְעַד", בועלם הגנחי הבא יהירו פני
מצדייק הָרֹבִים כְּכֹכְבִים; "לְבָרִקִים" — מִנְין, שנאמר — על גִּבְוָרִי יִשְׂרָאֵל, שלוחיו של הקב"ה
(ועיין לעיל ט', ג). בשוב ה' את גאנן יעקב: "מְרַאַיְהָן כְּלָפִידִים, בְּבָרִקִים יְרוֹצָצָיו" מראת פניהם
מאיד כְּלָפִידי אש אוורט מתרוצץ כברקי אש: "לְשֹׂשָׁנִים" — מִנְין, שנאמר — במזמור
המשבח את הצדיקים, המנzechים את יצרים. ואשר לבסוף יהא הנצחון שלהם: "לְמִנְצָחָה עַל
שֹׂשָׁנִים", שהצדיקים ודומיהם במנשיהם למשחה השושנים, המפיגים ריח טוב ושרף טוב, ופניהם
מוחהירים בפני השושנים (יפ"ט); "לְמִנְצָחָה הַטְהוֹרָה" — מִנְין, שנאמר — בחזון הנביא:
"זִיאָמָר אֱלֵי מָה אַתָּה רָאָה, וְאָמָר רְאִיתִי וְהִנֵּה מִנוֹרָת זָהָב כְּלָה ... וְשָׁנִים זָתִים עַלְיהָ אָמָדָה
מִמְין הַגּוֹלָה וְאַחֲרָה עַל שְׁמַאלָה", וכדוgett מנוחה בית המקדש. שכולה זהוב, הרואו לו באותוazon,
שכן הוא אומר "זהוב כוללה" (יפ"ט), וזה אמר על הכהן הגדול וירועו היושבים לפניו, אנשי המופת שם
ג, ח), הצדיקים, אשר פניהם יהירו כאורה של מנוחה זהוב זו זיתתי הוהב שעיל ראה מאין ומשמאלי
(וראה רזי"ו יפ"ט), ואשר הכתוב הנדרש כאן על שבע הכתות האלה, "שבע שמחות את פניך", מסיים
ואומר: "נְעִימּוֹת בִּימִינְךָ נְצָח", שכן "אמָר דוד לפני הקב"ה: רבון העולם" (פסודרייכ קפ). הורי שבע
כתות צדיקים אלה ישבו לפניך ויקבלו פניך זו לעמלה מזו, זו קרוביה מזו, כאמור, וכי מי מודיעינו
אייזו כת — מכולן היא — החביבה והנעימה שבהן — לפניך. לישב בימינך נצחה, כמו שגמ
בחזון המכוורת יש "אחד מימיין", הקרכוב והחביב שבhem? בדבר זה מתלו — תרין אמוראין, חד
אמר: כת — זו שבאה — וונוטלת שכרה — מכחה של — זכות — תורה — שעסכו בה,
ומכחן של — זכות — מצות — יומעשיט טוביים" (יליש כאן, ערניא) — האמורים בתורה,
ברדרכי הנעים שבה, שדייא ניתנה מימיינו של הקב"ה, "שנאמר (דברים לא, ב): "מיימינו אש ذات למו"
(שו"ט ט"ח). על כן ישבו העוסקים בדברי תורה הנעים ובמצוות התורה הנעים שניתנו מימיין
הקב"ה, לימיינו לנצח; ואוחרנן אמר — והאתור אמר: "נְעִימּוֹת" — אלו סופרין — המלמדים
לחינוקות מקרא, בספר, ומישנין — המלמדים לעירם משנה, אלא, שמלמדין תינוקות — מקרא
ומשנה — באמתן — בקריאות וגירסתם הנקונה, בנאמנות (ככ"ב ח), ולשם מצוחם (בדלעיל
בסימן א. בשכר בטילה בלבד), להעמידם על אמיתת של תורה, שהם מלמדים המקרא והמשנה בנימית
קול לפני תלמידיהם (מגילה לב), והם עמם בקהל נעימים, בהכל פיהם הטהור שהעולם מתקיים
בוכחות (כשבשת קיט), שהן עתידין לעמוד בימינו של הקב"ה, וכך "שנאמר — באותו מזמור

בִּימִינְךָ שֶׁל הַקָּדוֹן
בִּימִינְךָ נְצָח'.

דָּבָר אַחֲרֵי שׁ
שְׁמָחוֹת אַלְוָ שְׁבָ
שְׁבָלוֹלָב וּסְכָה חַ
חַגִּיגָה לְמַה שְׁמָנוֹ
אַצְלָהָן וְלִיתָה ?

(זהלים טז), אצל הפסוי
עיישיש) — משווה אני ל
זהור שאמר כאן הכתוב
בגעימותיהם, ושים ד'

דָּבָר אַחֲרֵי שׁ
הַלְעֵינָן פְּרַשְׁתָנוּ, יְמָמָ
יְתֻדְּעֵנִי אֹורָה חַיִּים" —
שֶׁל תְּשׁוֹבָה, שְׁבַן וְרָאֵי
הַכְּפָרוֹת (זכריה טז), ו
כָּאָמָר לְמַעַלָּה, לְדֹרֶשׁ
וְכָלָמָר, אַחֲרֵי הַזּוֹכָה ו
מִצּוֹת שְׁבָתָג — הַכָּ
לְוָלָב, הַדָּס, עַרְבָּה, שַׁו
לְמִצְחָה עַיִן מִנְחֹת כּו).
אַרְבָּעָה מִנְינִים שָׁוֹנִים ל
חַכִּיות שֶׁל מִצְחָה, וְכָנָן
לְמִצְחָה, וְכָנָן
לְכָמָן ... וְשְׁמָחֹת פְּנֵי
בְּפִרְשָׁה גַם מִצְחָה זו הַ
גַּעַד עַיִישׁ). וְכֵן יָש
מִצְחָות הַקְרָבָת קָרְבָּן שֶׁל
אוֹתוֹ חָג לְהָ ... בְּתַדְשָׁ ו
בְּשִׁמְחָה לְשֵׁם כָּךְ, וְזַה
לְעַלְוָת אוֹ לְוָגָל לְמַקְדִּי

**בימינו של הקדוש ברוך הוא קדא הוא דכתיב עגמות
בימין נצח.**

מסורת המדריש
אל מה קורא כן
שוכע יין בכדי לו לא
אל שבע שמחות
שורט טד (תודיעין)
אר"א משל לשנים
שוחותם כן חניכי
כג. שיטס כו. ליש
תהלים ותרן עין זוהר
ח"א ר' ר' מקריז ח"ג
כט.

**דבר אחר שבע שמחות אל תה קורא בן אלא שבע
שמחות אלו שבע מצות שבחג ולא הן ארבעה מינין
שבולוב וספה חגיגה ושמחה אם שמחה לפיה חגיגה ואם
חגיגה לפיה שמחה אמר רבי אבין משל לשנים שנכנסו
אצל הרין ולית אנן ידען מאן הוא נזקן אלא מאן דנסב**

(תהלים טז). אצל הפסוק הנדרש כאן, בסמוך: "שוותי ה' לנגיד תמיד, כי מימי ני בלא מוט" (שורט טט). משוה אני לפני תמיד את פני ה', והוא יושبني לימי ני, לבל אמות, הדא הוא דכתיב עיי"ש) — משוה אני לפני תמיד את פני ה', וזה יושبني לימי ני, העוסקים בהנעת נעימות קול דברי תורה, וזה שאמר כאן הכתוב: "נעימות בימין נצח" — העוסקים בהנעת נעימות קול דברי תורה, בעימותיהם, ושים ה' תמיד ליד עיניהם לעשות מלאכם באמונה, כאמור, הם ישבו בימין ה', לנצח.

דבר אחר: "תויעני אורח חיים, שבע שמחות את פניך נעימות בימין נצח", וירשות עתה כחוב זה לעין פרשנו, "תויעני אורח חיים" מדבר בישראל (שורט יז), שכן — אמרו ישראלי לפני הקב"ה: "תודיעני אורח חיים" — דרך תשובה וחכיה לחיים ביום הרין, אמר להם הקב"ה: הורי לכם שורה ימיט של תשובה, שבין ראש השנה ליום היכירויות" (שם), שוגם מי שלא שב בר"ה ישוב וחחם לחיים ביום היכירויות (כב"ה טז). וזהו שהכתב הזה מסתים ואומר: "שבע שמחות", שיחסו "שבעה" ל"שמחה", כאמור למטה, לדוש: אל תה קורא בן — "שבע שמחות" — אלא "שבע שמחות", וכולומר, אחורי הזוכה בדין לחיים בראש השנה ויום היכירויות יבואו לכם שבע שמחות, אלו שבע מצות שבחג — הסוכות, הבא אחר ים היכירויות. ואלו הן: ארבעה מינין שבולוב, "אחרוג, לולב, הדס, ערבה", שהוגם שארבעתם מעכבים זה את זה שאינה מתקיים אלא אם היו ארבעתם כולם למוצה (עי' מנות טז), ואין לפתח מהם או להוציא עליהם (כטטקה לא). מכל מקום לאחר שהם ארבעה מינים שונים ללכת ולהפוך אחריהם ולקנות כל אחד בטורה ובגדים ייחשבו לאربع שמחות חכיות של מוצה, וכונדרש למטה (בטה"ש הקדום). וזה מוצה של שמחה, שכן נאמר כאן: "ילקחותכם לכם ... ושמחהם לפני ה' אלהיכם", וסוכה — גם היא מוצה של שמחה, שהרי הכתוב כולל כאן בפרשנה גם מוצה זו הריד שוגם היא בשמחה זו (יפ"ט), וכן נאמר גם בפרשת מחות חג הסוכות בדברים טז, ג-ד עיי"ש), וכן יש בימים אלה עוד שתי מחות של שמחה על יחיד מישראל: חגיגה ושמחה, מחות הקרבת קרבן שלמים לשם "חגיגה", לקיים מה שנאמר כאן בפרשה: "יתהגו אות תג ה... וחוותם אותו תג לה ... בחוש השבעי ותגאו אותו" (וכן נאמר גם בדברים שם), וזה הקרבת קרבן שלמים ואכללה בשמחה לשם כך, וזה מחות מחות "חגיגה" זו, וגם הקרבן עצמו נקרא "חג" (שמות כג, יח), ומחות הקרבת קרבן שלמים נוסף לשם "שמחה",קיימים מה שנאמר (בדברים שם): "וישמחת בחג", והשמחה — באכול בשר הקרבן בשמחה (עין חגיגה וטז), הורי שבע מחות של שמחה, מלבד המוצה שעלה כל יחיד לעולות או לרجل למקדש בקרבן עליה, ומחות האכלה במוספי הימים וניטוך המים, אבל אין בראיה משות "שמחה", ואין הכתוב בדבר אלא במחות שעלה כל יחיד (עי' יפ"ט). ולאחר ושני קרבנות אלה לשם שמחה, אם "שמחה" — קיימו בשלמי "שמחה" — למה — צרך גם — "חגיגה" — ואם "חגיגה" — קיימו בשלמי "חגיגה" — למה — צרך גם — "שמחה", אלא כאשר — אמר רבי אבין: משל לשנים שנכנסו אצל הרין — לדין, ולית אנן ידען מאן

אונקלום

בראשית ג' בראשית סח

14

כלֵחִי: 7 כְּ וַיַּעֲשֵׂה יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם →
וַיַּأֶשְׁתָּו בָּתְנֹתֹת עֹור וַיְلַבְּשֵׁם נִפְרָבֶן
כְּבָב וַיֹּאמֶר וְיַהְוֶה אֱלֹהִים הִנֵּה אָדָם
הַיָּה בַּאַחַת מִמֶּנוּ לְדֻעָת טֹוב וְרֵעַ

לקט בהדור

וכן פות' נקבעת צלולן מה שום ופיירוטו מה כתוב:
הונן להגדה כי מין לממר פשטע טענה לאט מלטוט מזוז
לוניות, דה"כ נמה לנו לידע טסימה מעו, גס מין קובל
טענה כטונה לש"יו מלהט הנטמו על צבאל מעו, וכמו
צגמל חומר על נמל קמלינעם טסוהך רך ומם פ"י נמלוקי
ועל צהו קפה וקה, ולפי דרכ' הח' לירק נאנס קלינו
לומר כטונה על עור פ"י המכקה על כל עול צבאל לפ'י
טאוה מדונק, ול"מ קלילו חומר כטונה נמר בועל
(רא"ט): נא) פ"י סג' טיט מלטוט וומנייס מענלה וכטאל חי' יайл ומירוד ציינו לפ'
עדעתי כולל כל סידיעות ולכם מלטוט מסר כגען ידע נועז ורע ניענות ולריהם וכו', כמו כן קמלס יайл ומירוד

ריש"ו

למוד גלי כתוב (פס"ו): (כל) בתנות עור. יט דכלי
הגדה כיHomoris מלטוט צלוףן כו' מלווקים
על עזין, וי"ל דצ'ר בג' מן כעורה (כגון) נמר
הטלרונט* טסוח רך ומם ועתה לאט כתנות מזוז
(סונא י"ז - ז"ח): (כג) היה באחד מבניו. קרוי כו' זום
יחיד בטהנוויים כמו שלוי יחיד געלונייס (פ"ח),
וממ' כת' ייחידתו לדעת טוב ורע מוכ' שלין כן
שינוי נטחאות. חאיניגס - ארוביים חיו.

ארכטונ (ב)
מרכז טעל
ווכ' מלוט
ז"וי סכתצ
ל' נאודיען
כ' חוטס
במלהאנט
זחים ה'ת
מכ' סוכ
אס (ג"א),

אור החיות

לומר טעס קריימת טס חמץ כל כתנותה. וקובס יט
לבטיר נמה יתימטו היליכ' כתהייס ולט' יתימטו היל
כהלוז כי גס כו' ה' כ' ח'. עוד יט לבטיר כי
לטעס כטומו כת' קיריך לקרוותה חוץ מל' מוח. חוכן
ככוונת כת' נסיבות טנטדטו זכ' ז' דרביס כת'
טטעמע דכלי כתסיט קרמ' חוותה על פ'מו וכות'
הוממי מוח מלזון מוח זכמה כתמץ וכמו כן סוג'ם
בספר חזcker (ז"ח געלאית ו"ט), וככ' טאנזר טליק
וילך צענטה ה'ה קרלה לא חוכשי' ולט' קילוח מוח
לרבמו כי כו' כתמץ ה'ס כל מ' כו' צ'ה סוג'ם
טערזון תל' הכרזון וטל' ניז'ה לא' וילטה כתהיטס ה'ס
כל מ' וטל' למוז. וטל' חמור כתמזהה ה'ל' טעס זכמה
דמ'לווי הלאפין' (ז'יל') יטלהן כו' ואהוספה כת' ה' ח' פ'ל'נד
ככוונת קרמזה, ויל'ה קרמ' לו כתהיטס מהר טמנול
ה'ל' למ' נטול בילויז ז' טמ'לווי לו טאנזר כ' וקרומו
הל'ס דרכטוג (לקמן ד' כ'ב) וידע לדר' או'ה
הטמו וחו' גמעלאמו לי חטמו טונג' סוכ'. ווער יט

אור בחיר

של'א) דכו' דכלי ר'י וו' דכלי ר'ב. של'ב) כת' יי' ס' ה' וו' כ' ה'. של'ג) כת' נ' ג' וו' ג'ל'ג'. של'ד) פ' זמצעו מוש' ייכר טטילוק צין ס' ה' ג'ל'ג'. הטטילוק צין ז'י' ז' זל'ג', וכטומולרט טיג'ה מוש' ייכר טטולן נט' ומויין, וחין
לירק לטrect טטמעה גטמאת, מטה'כ' לטען חיומ' חי' כמו ולמייא נטצעען, ווירק לטrect. של'ה) כת' בעטנו, מטה'כ' טטיל

למס נט
וב' קודס
טא' נט
ס' צעלא
לדר' טס
ט' מעלה
ויל'ס
ומעמא
ן מלר
דעתי')
מדח' זו
ט' מטה'
ט' מטה'

ט' דומאג,
ש'

בנֵי אָדָם, **בְּנֵי דָאָדָם קָרְמָאָה** מִן דָאָמֶר רַוחַי **דְּבִיתָא טְבָן** דָרְבֵין עַמָּה מִן דָאָמֶר אֲנוֹן **בִּישִׁין דְּחַכְמִין יִצְרָה רַוְחַין** דָמְקָלָא מִן דָאָמֶר **דָאֲנוֹן טְבִין דְּלָא מְפִימִין יִצְרָה וּמִן** דָאָמֶר **דָאֲנוֹן בִּישִׁין דְּלָא רְבֵין עַמָּה**.

מסורת המדרש
יב. כרומות עיר
יליש באן לד. מנין
בראשית-רכ"ה. תקווין
(ג.) מתי"ה (צבע).
חלקים הינו צפפני
שם פרו"אייה. זהה
היכ. ת. רוח:

← יב. (כא) **וַיַּעֲשֵׂה** ה' **אֱלֹהִים לְאָדָם וְלֹאָשָׁתוּ** **כְּתָנּוֹת** **עוֹר** **וַיְלַבְּשֻׂם** **בְּתוֹרָתוֹ** **שֶׁל ר' מָאִיד** **מִצְאוֹ** **בְּתוֹבָה** **כְּתָנּוֹת** **אוֹר אַלְוֹ** **בְּגַדִּי** **אָדָם קָרְאָשׁוֹן** **שְׁהַן דּוֹמִים לְפִזְגָּם** **וּחַכְמִים מְלֻמָּתָה** **וְאַרְיוֹן מְלֻמָּעָלָה** **ר' יִצְחָק רְבִיא אָוֹמֶר חֲלָקִים** **הִיּוּ** **בְּצָפְנוֹן** **וְנָאִים בְּמֶרְגָּלִיות** **אָמֶר ר' יִצְחָק כְּכָלִי** **פְּשַׁתְּן** **הַדְּקִים הַבָּאִים** **מִבֵּית** **שָׁאָן** **כְּתָנּוֹת** **עוֹר** **שְׁהַן דְּבוּקִים לְעוֹר** **ר' אַלְעָזָר** **אָמֶר**

רבי אלעזר אמר: "בצמו, רוחות, ושדים — בני אדם קדמאה — בניו של אדם הראשון, והוא "asmara" מלך השדים שacz לו, כמספר בגדרא (גיטין סח). ויש הרוב מדרשים על רוחות שהפחידוהו והצירו לו".
— פירות ארנבת, רבי יון שמעון בן לקיש אמר: "צפוני יקרה, ובכם היו בשהוקם המשכן בסיני, ונבחו מhabבים אותו ומרחמים עליו. מאן דאמר — יש מי שאומר: — רוחות והשדים הביתיים טובים, מן אלו שבשורר, דרבנן עימיה — שהם גרים עם האדם, ונហנים ומתחפנסים ממנו. על כן הם יוצרו. רוחין דחקלא — רוחות אשר בשדות — מאן דאמר — יש מי שאומר: — דאיינון טבין, דלא חכםין יצירה — שהם טובים, мало הבתיים, מפני שהם לא יודעים ומבקנים אתodon יצרו. על כן הם לא מרכיבים להענישו, ומaan דאמר — יש מי שאומר: — דאיינון בישין דלא רבנן עימיה — שהם גורעים מalto הבתיים, מפני שאינם גרים אותו בכיתו ואינם נהנים ומתחרנסים ממנו, על כן הם לא מחייבים אותו לדחם עליון.
רבי שמואל בר נחמי צمر גמלים וצמר ארנבי שהכחוב אומר: "כתנות ע אמר רבי לוי: ומה שצמר — למדתך תורה דר לא פחות מכך ולא יותר פחות מדידי כוחך וכילוך, וח יותר על מה שיש בכוחך וכייל מן הכתובים: לפום חילך; אכול תאכל" — ואל תצע פחות אפשרותך כמה שאתה כתנות עור" — ולא בגין זה מאפשרתך כמה שאתה ברורה משככם — בכל ה

יב. **וַיַּעֲשֵׂה** ה' **אֱלֹהִים לְאָדָם וְלֹאָשָׁתוּ** **כְּתָנּוֹת** **עוֹר וַיְלַבְּשֻׂם** — **בְּתוֹרָתוֹ** **שֶׁל** **רַבִּי** **מָאִיד** — **עַל גְּלִיּוֹן** **הַסְּפָר**, או שהוא לו ספר נפרד שבו היה וושם את דברי תורתו, ושם — **מִצְאוֹ** **כְּתוֹב**: **"כְּתָנּוֹת** **אוֹר"** — **בָּא' בָּמְקוֹם ע'** (זהן מתחפות, שהן ממווצא אחר), במקום "עוֹר" — **"אוֹר"** **שָׂהָרִי** **כְּפִשְׁטוֹ** **לֹא** **הִי** **עֲדוֹן** **בָּעֵל** **חֵי** **שְׁחוֹתָת**. אלא — **אלְוֹ** **בְּגַדִּי** **אָדָם** **הָרָאָשׁוֹן** **שְׁהַן דּוֹמִים לְ"פִיגָּם"** (כגירות דפויו) — **פְּרָח** **צָהָוב** **וּמְזָהִיר** **בָּעֵל** **צְוָהָה** **פָּעָמוֹנִית** **שֶׁ** **שִׁיחַ** **הַכְּרָרְחָנִי** **שְׁשָׁמוֹ** ("פִּיגָּם"), או (כגירות רשיין, זופי ע"י ילייש כאן): **לְ"פָנָס"** — **תְּלוּי**, שהוא מהיר, והוא בצורה פעמנית. כן היו אלה — **רְחָבִים מְלֻמָּתָה**, **וּצְרִין מְלֻמָּלָה**, ומזהירות, כדרך בגדי כבוד.

רבי יצחק רבייא אומר: מהן "כתנות עור" — **חֲלָקִים** **הִי** **כְּצָפְנוֹן**, **וְנָאִים** — **וּמְאִידִים** — **כְּמֶרְגָּלִיות**, **וּכְעֹור** **מְעֻבֵּד**, **מִצְדוֹ הַפְּנִימִי** (יפ"ט), אמר רבי יצחק: וכשתפרק הפסוק כפישטו "כתנות עור", לא "עור" מן החי אמר כאן, אלא — **כְּכָלִי** — **בְּגַדִּי** — **פְּשַׁתְּן** **הַדְּקִים** **הַבָּאִים** **מִבֵּית** **שָׁאָן** — **שֶׁהָן** **נְצִדִים** **וּנְדִבְקִים** **לְעוֹר** **מִתּוֹךְ** **קְוּמִיתָם** **וּגְמִישָׁוֹתָם**, והוא: "כתנות עור" — **שְׁהַן** **דְּבוּקִים** **לְעוֹר** — **הַלּוּכָּם** (ועי סוטה יד).

פרשת האזינו

משה את השםיהם ואת הארץ הינו שכחו של משה فعل שוגם שמים וארץ יתנהגו לפני מעשה בני ישראל עד שיחי ניכר בהם כשרו העשה של ישראל, וכן מונה והולך שאף שקללו בשמיים ובארץ, ולעומם אין כי' על מקומות לגמרי ושוב אין כשרון הדור ניכר בהם כי' העיד בהם דברים פרטיטים עד את הדגים, ואמר עוזר קללקו בדגים העיד במלה את גמליה שמהמת שהיא שפלת הבריאה אין קלקל הדור מזק לה כי' והוא נשארת על טبع בריאתה, וזה שנאמר לך אל גמלה עצל מה שלא מצינו בכל מה שמנה קודם לזה [ואעפ' שאין עדות הנמלה מתפרקתו על דרך הביל רך שלמדו מוסר ממנה, מ"מ מאחר שענינים הקודמים אין מתחפרשים ליקח מוסר מהם [זולת אם נפרש שמא שני מדרתם] יש

לפרש כמו שפירשנו :

ואולי יש לפרש בו מה שהזכירו בש"ס ברכות (כ"א), ברכת התורה לפני מון כי שם היא אקרא הבו גודל לאקלינו, וכבר הקשו המפרשים למה לא ברך ברכת התורה עד הנה, ויש לומר דהנה שמעתי מפני כי אבי אדורמוייר זצלייה שברכת התורה עניינה לעורר האקלות שבתורה עניין שאמרו ז"ל (תמיד ל"ב) כל העוסק בתורה בלילה שכינה בוגדו. והנה משה שכינה מדברת מודה גורנו, ולא היא צריך לעורר, אך בבואה למסור כח התגאה כל העולם עפ' כשרו העשהшибראל בכייל, ותניינו עפ' מה התורה שבסטר בידיהם, לזה הוצרכה ברכת התורה לעורר כח האקלות שבתורה שמסר ביד ישראל :

בספרי ר' אליעזר בנו של ר' הגלילי אומר אין יערוף אלא לשון הריגת שנאמר וערפו שם את העגלת בנחל מה עגלת מכפרת על שפיקות דמים. נראה דברית תורה מכפרדים על שפיקות דמים. נראה דהנה בש"ס תענית (ר'), אמר רבבי ברבי' אף בנטה ישראל שאלת שלא כתוגן והקב"ה השיבה

שנת תרע"ב

הАЗינו השםיהם ואדרבה וגוי, פירש"י שתהיו עדים בדבר. ויש להבין העניין הלא אין אומר ואין דברם. ונראה דהנה איתא בספר ה' ר' מאיר אמר כשהיו ישראל זכאים היו מעמידים בעצםם וכוכ' קלקלו בעצםם וכוכ' העיד בהם שבט יהודה ובנימין, קלקלו שבט יהודה וכוכ' העיד בהם את הנביים וכו' מונה והולך עד העיד בהם את גמליה : ונראה הפירוש דהנה כתיב (קהלת ח') חכמה אדם תAIR פגיה והיינו שתחילת ביריאתו של אדה"ר היהת כתנות אור ותפה עקרו הי' מכחה גלגל חמה, ואח"כ מפה החטא נמשך להם כתנות עוז. ומ"מ לפ"ע רעד הזכוכות החומר כן יתראה בו כח האור שבפניהם שפוש ובקע דרך החומר, וכמו אוור הנאה מעבר לוכוכית. וע"כ מרע"ה קדין עוז פניו היו יראים להסתכל בו באשר נודך חומרו תכלית היוכוך. ובמדרש (ויק"ר פ' ל') מונה ו' כתות של צדיקים לעת' של שעתידים להקביל פנוי השכינה ופניהם דומין להאה ולבנה וכו'. ולפי"ז יובן העניין שהם מעמידים בעצםם בשחתות זכאיין, שהרי ניכר האור החופף על פניהם, ואם הי' מעט מן המעת שמן באיש לא הי' האור מאייר בפניו כי' א' כי' ע"כ ע"כ בצעמו עד מהה, וכל הרואה אותו הי' יודע מהותה אך קלקלו בעצםם ולעומם אין האור מאייר בפניהם כי' עד לע"ל כבמד"ר הניל, העיד בהם שבט יהודה ובנימין שעדיין נאמנו את ה' רוחם ולא היו מגושמים כי' קלקלו שבט יהודה, העיד בהם את הנביים שעדיין היו מוכבים, אך ידוע שפגם הדור פוגם בצדיק הדור, וע"כ היהת נראה בפנוי הנביים מהות הדור, קלקלו בנביים היינו ואסגי מסאותא בעלמא עד שוגם פנו הנביים לא היו לעוils כי' מאיירים ושוב לא הי' אפשר שתהא ניכרת בהם מהות הדור, העיד בהם את השםיהם וארץ, היינו שבאים שמיים וארץ על מקומות זה עדות על כשרון ישראל, וזה העניין שהעיד בהם

עד
הי'
אי'
רונו
היו
מה
הם
אי'
זהה
זאת
זים
זיש
זכת
זים
זין
אלא
זזה
זרכ
זמע
זמע
זה
לוז
ע"כ
אי'
שוו
ז'ם
כות
זעם
ותם
אים
קדרא
זינו

אות אַתְּבָה
אֶת אֲנָהָה
שְׁפֵד עַלְנָא
תִּת יְשֹׂאָל
אַטְמָלָא
כְּמַאֲרָעָא
וַיְצַבְּתָעָן
וְדַרְוִישָׁלָם
זַיְן:

גּוֹיִ מְעַט:
עַג תְּגָרֵשׁ.
שָׁוֹן נְסִיעָה
(י) פְּנִירָת.
עַל הַדּוֹגָשׁ
שֵׁם לְאַיִל:

כְּלָחָם, עַל
רְהַאֲכָלָתָם
צְרִיךְ אֲוֹתָה
בְּסֻוף הַיָּא

תרגם

שְׁבָשָׁת שְׁבָשָׁי
(שְׁדָרֶת פְּלִימִידָה) עַד
בְּפָאָ רְבָא וְלְבָהָר פָּרָה
יְזָקָרָה: יְלָמָה פְּרָצָת גְּדָרִיה יְאָרוֹה
נְגָרָה: יְלָמָא פְּקָפָה
כְּלָעָבָרִי דָּרָה: לִיד יְכָרְסָמָנה חַנְיָר מְיָלָר →
כָּל עֲבָרִי אָוֹרָחָא: יְד יְנוּבָרָה תְּיוֹר דְּמָן חַוְרָשָׁא וְתְּרָגָול בְּרָא יְתְּפָרְגָּם מְגָה:

ריש'

מונחים לדיליס: (יב) תשלה קציריה. טמָס ואָרוֹה בְּלָעָבָרִי דָּרָה. נְקָטוֹס כָּל קָנָה, כָּמוֹ טְלָבוֹמִיא, כָּמוֹ וְעַטָּה קְלִיר (פס י' ט): עַד יִם. הַלְמִי מְוִיל עַס נְפָמִי (פס"ס ס ה), וְכָن נְלָקָוּן עַל פִּס גָּדוֹל סִיס גְּזָלוֹה: וְאַל נְהָר יְוָנְקוֹתִיהָ. מְטָה כָּל הַלְלָל מְמָלָך עַד סְקָאָר נְסָל פָּלָט: (יג) לְמָה. עַמָּה: פְּרָצָת גְּדָרִיה. כָּל הַמָּס קְכָלָס:

מצודת דוד

לְמַעְלָה: (יב) תשלה. פְּשָׁתָה עֲנָפָה עַד יִם פְּלָשָׁתִים, וְהָא הָאוֹרָק: וְאַל נְהָר. זָה נְהָר פָּרָת, וְהָא הָרוֹחָב: (יג) לְמָה. עַתָּה לְמָה חַחְשָׁב לְאוֹבָה וְפְרָצָת גְּדָרִיה, וְכָל עֲבָרִי דָּרָךְ מְלָקָטִים פְּרִיה, וּזְוָה לְוֹמֶר לְמָה נְתָחָם לְהַפְּקָר לְכָל: (יד) יְכָרְסָמָנה. הַגְּמָשָׁל לְחוּרִי מַיְעָר לְמָה

מצודת ציון

בְּלָתְשָׁה. עֲנָפָה. כָּמוֹ וְעַשָּׂה קְצִיר כָּמוֹ מְטָעָה (פס י' ו): קְצִירָה. עֲנָפָה. כָּמוֹ וְעַשָּׂה קְצִיר כָּמוֹ מְטָעָה (לו"ז י' ט): יְוָנְקוֹתִיהָ. עֲנָפָם יְוָנְקִים וּוְכִים. בָּמָר וְעַיל כִּינָק (טע"ג ס: יג) פְּרָצָת. עֲנָפָה שְׁבִירָה: גְּדָרִיה. כְּתָלִיהָ: וְאָרוֹה. עֲנָפָה לְקִיטה. כָּמוֹ אַרְתִּיחִי מָוֵר (פע"ז אַלְמִס ס ה): (יד) יְכָרְסָמָנה.

אבן עזרא

בָּסָה בְּגָד (יחזקאל י"ח ט) וְהָא דָרָךְ צְהָות: (יב) תשלה, עַד יִם. בָּאוֹרָךְ מִים סְוָף וְעַד יִם פְּלָשָׁתִים: וְאַל נְהָר. נְהָר פָּרָת בְּרוֹחָב: יְוָנְקוֹתִיהָ. הַטְּעִפִּים הַמְּקֹתְנִים הַדּוֹמִים לְיְוָנְקִים, וַיְתַּכְּנֵן לְהִוָּת טֻמָּם הַהָרִים וְהָאֲרוֹתִים שְׁהִי יְשָׂרָאֵל הַגְּבוּהִים וְהַיּוּרּוֹת. וְטֻמָּם אַרְזִי אַל כְּרוֹךְ כְּהָרִי אַל: (יג) לְמָה

רד"ק

כָּמוֹ הַאֲרוּזִים הַגְּבוּהִים מָאָד, לְפִיכְךָ קְרָאמָם אַרְזִי אַל כִּי כָל דָבָר שְׁרוֹצָה לְהַגְּדִילוֹ סְוָמֵךְ אָתוֹת לְאַל: (יב) תשלה. כָּל כָּךְ גָּדוֹלה עַד שְׁלָלָה קְצִירָה עַד יִם וְהַקְּצִירִים הַמְּעֻנְפִּים הַקְּשִׁים: יְוָנְקוֹתִיהָ. הַמְּעֻנְפִּים הַרְכִּים בְּנֵי

מדרש חז"ל

מְגָרָה אֶת קְרָנָה וּקְרָנִיהָ מְשַׁגְּנָן לְאָדָם וּמְפַלִּין אָתוֹת, כְּשֶׁיְשָׂרָאֵל לְעַבְרִי אַלְיָלִים. מֵהַ גָּגָן הַזָּה בְּלִשְׁנִין מְתָהִיהָ וְאַח"כ נְטוּעַנְהָאָה, כְּשֶׁיְשָׂרָאֵל חִגְרָשָׁ גּוֹיִם וְחַטָּאָה. מֵהַ גָּגָן הַזָּה יְשָׁבֵב יְנִין וְיִשְׁבֵב וּבְעֲנָכִים וְיִשְׁבֵב בְּזָמָוקִים, כְּשֶׁיְשָׂרָאֵל יְשָׁבֵב בְּחָם מִקְרָא מְשַׁנְהָה הַלְלוֹת וְאַגְּדָתָה. (אגרת שמואל).

יְדָיִם יְמָרָה חַזְירָ מִיעָר וְגַן. עַחֲדִיה מְצִירִים שְׁתָבִיא אַדוֹן לְמִשְׁתָּחָת, כְּסָבָר אַיִוָּן מְקַבֵּל מַהְמָה, אָמָר לוֹ הַקְּבָ"הּ קְבָּל מַהְמָה שְׁעַשְׂוָה אַכְסָנִיא לְבִנְיָה בְּמִצְרָיִם. נְשָׂאָו בְּנֵי כּוֹשׁ קָל וְחַוְמָר וְמָה אַלְוָ שְׁעַבְכּוּ בְּהָם כָּךְ, אָנוּ לֹא כָּל שָׁכָן. אָמָר לוֹ הַקְּבָ"הּ קְבָּל מַהְמָה. נְשָׂאָה מִלְכָוֹת [רוּמִי] הַרְשָׁעָה קְיָי בְּעַצְמָה וְמָה אַלְוָ שְׁאַיִן אַחֲיָס כָּךְ, אָנוּ שְׁאַיִן אַחֲיָס לְהָם עַל אַחֲת כְּמָה וּכְמָה. אָמָר הַקְּבָ"הּ לְגַבְרִיאָל גַּעַר חַיָּת קְנָה, גַּעַר חַיָּה וּקְנָה לֹא עַדְה. דָבָר אַחֲרָ: גַּעַר חַיָּת קְנָה, שְׁדָרָה

הַנְּצִיבָה יְמִינָךְ וְעַל
מִלְכֹּא מִשְׁקָא דְּחִילְתָּא
וְעַל מִתְּזֻקָּא בְּנוֹרָא
מִפְרָכָא מִפּוֹפִיתָא רֶמֶן
קְרֵפָךְ יְבָדָן: יְחִתָּי
אָרוֹן עַל גִּבְרֵל דְּקִינְתָּא
לְהַבְּדִיל יְמִינָךְ עַל בָּר
וְשַׁדְּחִילְתָּא לְהָ: טַלָּא
נָוֶר מִבְּתָר דְּחִילְתָּא תְּקִימָנָן

קְנוּלָם חֲמוּתוֹ נָנִי, הַמְּלָמָם גַּפְנָה יְנִיעָה
טַלְמָה וְלִתְמָה לְמִין מַעֲזָזָה, עַכְטָיו
וּכְמָמָה, לְצָוֹן לְמַמְוֹר (וְיִ
חוֹנְקָלָם לְמַמְקָם: יְאָבָדוּ.
וְחוֹדְדָן מְגַנְלָת פְּנִים וּוּפְנָן:)
אָשָׁה יְמִינָךְ. מִפְאָץ מְכוֹמָק ש
[נִי"ט עַמְלָק] סְעוּמָל לְפָלָעָה יְמִינָךְ

מצודת ציון

(ז) כְּסֻוָּה. עַנְנִין כְּרִיחָה, כִּי לֹא
תְּרוּגָמוֹ לֹא תְּכַסֵּת. וְכֵן קְזָצִים כ
[ט] נְפּוּג. עַנְנִין הַחֲוֹרָה לְאָחוֹר. כְּמוֹ ו
יְהִי:

שְׁהַוּשָׁת בִּימִינָךְ: וְעַל בָּן וְגַוִּי. ה
נְשָׁוֹב אַחֲרָמָק: תָּה

סְעִיף כְּמוֹ בָן פּוֹרָת יוֹסֵף: (ז) ע
כְּמוֹ פּוֹרָת, וּרְאוֹה הַכְּתוּב לְמַעַל
הַוְּא-רוֹא, שְׂזָאת הַבָּן הַיא ע
פְּנִיךְ: (ז) תָהִי. כֵּל יְד וְאַחֲרֵי
יְד הַהָּנָה יְד הַהָּנָה
וְאַם אִינְגָּה בְּבִיכְיָה הַיא לְשָׁבָח, ו
קְשָׁטָקָנוּ וַיְד הַהָּנָה חִזְקָה יְחִי
בְּהַהָּנָה (יְחִזְקָאֵל לוֹ אָ), וְכֵן הַיא ו
יְמִינָךְ, פִּירְשָׁי כִּי הַכְּנָה אֲשֶׁר נָ

לְשׁוֹן נְקָבָה כְּמוֹ בָן פּוֹרָת יוֹסֵף:
(ז) שְׁרָופָה בָּאַשׁ כְּסֻוָּה. כֵּן
יְאָבָדוּ. יְשָׁרָאֵל שָׁהָרָא הַגְּפָן הָם
יְאָבָדוּ. כְּלָוְמָר שְׁהַסְּטוּרָה פְּנִין
(ז) תָהִי יְדָךְ. לְהַגְּנָן: עַל אַיִל

כְּהָאָרְפָּנִיךְ וְגַוְשָׁע. אָמָר רַבִּי

תרגם

וְעַזְיָן שְׂדֵי וְרַעֲבָה: טַו אֱלֹהִים צְבָאֹות שְׁבִיב נָא טַו אֱלֹהִים צְבָאֹות שְׁבִיב נָא
הַבְּטָמָמִים וְרַאֲהָא וְפָקָד גַּפְנָ זָאת: בְּדוֹן אַסְפָּלְמָן שְׁמַיָּא
טַו וּבְנָה אַשְּׁר-גְּטָעָה יְמִינָךְ וְעַל-בָּנָן אַמְצָתָה גַּפְנָא הָרָא: טַו וּעְגָרָא

ריש'

נְכָמָג נְמָלָג'). וְכוּ יְפָלָל, סְלִיל עַצְוֹ מְוִינָס כִּמֵּט עַמְלָק יְסָלֵט זְוִוָּת הַמְּלָקָט
סְלִילָרָעָנוּת נְגָזָר עַלְיָס, מְמַגְּנָר כִּמֵּת קִיעָר טְהִילָה
מְתַמְּמָת וְסְוּגָת. וְחוֹזֵל מְיִינָן: (טְזִיר) וּבְנָה אַשְּׁר
לְכָמִיעַ דְּגִילָל (וְי) הַלְּלָה וְמְדָקָה וְטְהִלָּה דְּגִילָה
לְפָקָה, וְיְסָלֵט (לְמַוְיִל) מְקָמָה סְמִינָי טְהָרָה, לְיִ

מצודת דוד

יְכִירָה וְיכָלָה אַוְתָה: וְזַוְגָן. הַחִוִּית הַזּוּם בְּשִׁדָּה כְּל אַחֲרָה
יְרָעָה בָּה וְיַאֲכֵל פְּרִיה: (טְזִיר) שָׁוב נָא. שָׁוב עַתָּה אַלְיָנוּ
וּפְקוֹד. הַשְּׁגָחָה עַל הַגְּפָן הַזּוּת: (טְזִיר) וּבְנָה. מְקֻומָה
מְרֹשֶׁב הַגְּפָן אַשְׁר יְמִינָן נְטָעָה כְּה אֶת הַגְּפָן, וְהִיא
אָרֶץ יִשְׂרָאֵל: וְעַל בָּנָן. רַוְצָה לְוֹמֶר תָּן הַשְׁגָחָתָךְ עַל

אבן עזרא

גַּר הַיְיִתְיָם עַם כִּי אַלְיָה אַבִּי בְּעֹזְרִי (שְׁמוֹת ח' ז). וְכֵן
הַיָּא וּפְקוֹד כְּנָה, כְּנָה תְּוֹאֵר לְגַנְגָה אוֹ לְגַפְנָה שְׁהָיָה
מְכוֹנָנָת. וַיְשׁוּרָמָרִים כִּי הַכְּבָד תְּחַת גִּימָל וְלֹא
מְצָאנוּ שְׁהַתְּחַלְפָוּ רַק שִׁיְּזָן בְּסִינָן וְאַוְתִּיחָה אַהֲרָן. וַיְשׁוּרָמָרִים
כָּל נָא שְׁבָמְקָרָא וְהַוָּא בְּלָשׁוֹן עַזְבִּי הַפְּרָק אֵין נְוָפָל
עַל זָמָן עַזְמָד, וּבְעַבְרָה שְׁהַזְכִּיר צְבָאֹות אָמָר מְשִׁמְרִים:
וְטַעַם זָאת כִּי זָאת הִיא בְּעַצְמָה שְׁהַסְּעָת מְצָרִים:
(טְזִיר) וּבְנָה. הַם יִשְׂרָאֵל, וְהַעַד אַמְצָת לְךָ. וְעוֹד אַשְׁר
גַּטְעָה יְמִינָךְ כְּמוֹ וְתְּהַעַתָּה, וְהַעַד מְלָת וּפְקוֹד מְוֹשְׁכָת
אַחֲרָת אָפָעָל פִּי שְׁהָוָא בְּפֶטְקָא אַחֲרָ, כְּמוֹ כִּי אָמָר

דריך

צְבָאֹות מְעַלָּה, כְּלָוְמָר כִּי בְּמַצְוָתָיו הַוְּלִיכָּם וּמוֹשְׁלִיכָּם^{בְּעַולְמָה וְהַוָּא אַלְהִים לְאַדְבָּרָי הַזְּבָרִים שְׁהָם אַלְהִים:}
שָׁוב נָא. שָׁוב עַתָּה אַלְיָנוּ וְרָאֵה מְשָׁמִים:
שְׁדִי, אָמָר רִ' יְהוָה בְּרִ סִימָן הַזּוּי הַזָּה עַזְבָּר
הָוּא, וּבְשָׁעה שְׁפָרְשָׁה כְּנָפְיוֹ מְכָסָה גָּלְגָּלָה, הָדָא
הָוּא דְּכִתְבָּה мְבִינָתָךְ יְאָכֵר נְזִיר פְּרָוָשׁ כְּנָפְיוֹ לְתִימָן,
וְלִמְהָ נְקָא שָׁמוֹ זָיִן, שִׁישָׁ בָּוּ מְכָל מִינִי טְעַמִּים מְזָה
וּמְזָה: (טְזִיר) אַלְדִּים. פְּרִישָׁנוּהוּ שְׁהָוָא חַסְרֵה נְסָמָךְ, כִּי
צְבָאֹות אַיִל שָׁמָר תָּאָר לְאַל יְהִיבָּן, וְהַעַד מְקֻומָה בְּנָם
הַסְּמִיכָה הַזָּה אַלְהִי הַצְּבָאֹות, וְפִירְשָׁוּהוּ אַלְהִי עַולְמָה

מדרש

הַאִיסְקָרָטְוִין. דָּבָר אַחֲרָה: חַזְרֵר מִיעָר הַעִיּוֹן חַלוּיה, אַם זְכִירָה
מִיאָור כִּשְׁאַין חַיָּה הַיּוֹם שְׁלֹטָתוֹ בְּבִבְשָׁה כְּךָ אַיִל שְׁלֹטָן
בְּךָ, וְאַם לְאוֹ מִינְרָא מִן חַיָּה דְּחוֹרְשָׁא. רִ' פְּנָחָס וּרְבִי חַלְקִיה
בְּשַׁ"ר סִימָן, כֵּל הַגְּבָאִים לֹא פְּרָסְמוּה אֶלָּא שְׁנִים, אַסְף אָמָר

תהלים פ

וְעַזְיָן שְׂדֵי וְרַעֲבָה: טַו אֱלֹהִים צְבָאֹות שְׁבִיב נָא טַו אֱלֹהִים צְבָאֹות שְׁבִיב נָא
הַבְּטָמָמִים וְרַאֲהָא וְפָקָד גַּפְנָ זָאת: וְחַמִּי וְאַדְפָר בְּרַחְמִי
טַו וּבְנָה אַשְׁר-גְּטָעָה יְמִינָךְ וְעַל-בָּנָן אַמְצָתָה גַּפְנָא הָרָא: טַו וּעְגָרָא

אם זכיתם 'מן ימָא' ואם לאו מן חורשא חדא חיונית
הימא כי סלקא מן ימָא היא מפקיא סלקא מן חורשא ליה
← היא מפקיא לדבוקתא (תהלים פ, יד) יברסמנה חזיה מיער'
ע"ז תליה אם זכיתם מן היאור ואם לאו מן בעיר חדא
חיונית כי סלקא מן נהרא היא מפקיא סלקא מן חורשא
לייה היא מפקיאן (דניאל שם, שם) 'שנין דא מן דא' אל תקרי
'שנין' אלא סנין דא מן דא מלמד שפל אמה שישולחת

והג שאין דרך העולם שהיותה תעילנה מן הים, אלא מן העיר (יפ"ט). וכאשר מצאו שהנביים מתנבאים במשלים ואורמים (ירמיה ה, ו): "על בן הרם אריה מיער, זאב ערבות ישׂדֶת" (רו"ח). וכן (תהלים פ, יד): "ירסמנה חזיר מיער, זוי שדי ירענה", מכל מקום ראה דניאל בחזונו האמור שה"חיות" עלות מן הים, לרמזו לישראל: אם זכיתם — בمعنى טובי לפני היה כמו שראה דניאל — "מן ימָא" — מן הים, יעלו ה"חיות" האמורות, ואם לאו — "מן חורשא" — מן העיר שביבשה יעלו ויבואו, שכן "בל שיש ביבשת יש בים" (חולון קכז) — יש חיים ים בדמות כל חיה והיה שיש ביבשה, והרי — הדא חיotta דימה כי סלקא מן ימָא היא מפקיא — חיית הים הזה, אריה ים, זאב ים, נמרים, כאשר היא עליה מן הים ליבשה היא שפהה וחלשה ונפחרה מלהוק, עד שהיא מתה, ככל יצורי ים העולה ליבשה עלי שחשיר ג, ד, וαιלו כשהיא — סלקא מן חורשא ליה היא מפקיא — עליה מן העיר אין היא שפהה, שהיות יער עזה וטורפת ביבשה בכל כוחה,

וכן — דבוקתא — כמוות, כדרשה זו אתה מוצא בפסק אחר שהמשורר מתאר במשלו איד' "היה" המרשעת, "מלכotta והרשעה". רומח בכתה ישאל ואורם: "ירסמנה חזיר מיער", ואות — עין — של חיבת "יער" זו — תליה, כתובה בספר לפיה המסורת בגוכה השורה, למלחה מכל התיבות שבסורה, כלומר "מייער", כדי שתקרה התיבה הוו גם "מייער" וגם "מיך". וכמו "קיאור" (אדרי ג), לומר לישראל: אם זכיתם — בمعنى טוביים לפני היה "חיות" אלה הן לכם חיota — מן היאור, ואם לאו — מן העיר, שיש חייה ביאור הימים בדמות כל חיה שביער, והרי — הדא חיotta כי סלקא מן נהרא היא מפקיא, סלקא מן חורשא ליה היא מפקיא — החיים הזה כשהיא עולה מן הנהר היא שפהה, וכשהיא עולה מן העיר אין היא שפהה, והרי "שבזמן ישראלי עשוין של מקומות דומות עליות בחזיר מיער, מה חזיר מיער הורג נפשות ומזיק את תהומות ומלך בני אדם כך כל זמן שאין ישראל עושים מושלים בהם, בחזיר של יאור, מה חזיר של יאור אינו מזיק לבירותו — של מקום אין עמיס מושלים בהם, בחזיר של יאור, מה חזיר של יאור אינו מזיק לבירותו — שביבשה, כך כל זמן ישראלי עושים רצונו אין אומה ולשון הרגין ומזיקין בהם ולא מלקין אותם" (אדרי ג שם),

ועל ארבעת החיות האלה שדניאל רואה בחלום הוא אומר שם מיד: "שנין דא מן דא" —
שונות זו מזו, ומataר שהוא הולך ומataר מיד את דמותן של החיות, זו CAREIA זו כרוב או זאב זה כנמר,
הרי שהן שונות זו מזו, וצריך אני לדרש מה שהוא מארך ומקדים לומר זאת בתחילת, ודרוש: אל תקרי
— כאן — "שנין" — "דא מן דא", ו"שונות זו מן זו", כפשטו, אלא "שנין דא מן דא" —
שונות זו יותר מזו, ופסק זה — מלמד שכל אומה שישולחת בעולם — מארכעת אלה האמורות

מְהֻיל סִי כָּמָה
וְכָלוֹנוֹת שָׂהוֹר
וּכְמַעַט צְמַלְתָּס
מֵיעַר (לְאָ) וְהַעֲ
כָּלְלוֹ נְכַחַן צְהָלָן
יְכוֹל לְהַזִּיק לְיעַק
לְעַלּוֹם לְעַדְתָּה, וְהַ
שִׁיעַר נָעַ

(ה) וַיָּלֶן סִס
רְתִ'
סְצָמָת וְהַמְּרָכָה
מְגַלְלָה צְנַע טָהָ
מְסָס, וְהַסּוֹר לוֹ
מְגַבָּה, נְכָך מְמַחָּ
לְגַנּוֹן סִס. וּמוֹכוֹן
לְגַמְלָדִינוֹ לְיִלְיָהִמוֹ
לְגַנּוֹן סִס נְפִי קָה
סְוָלָן לְדָרְכָו גָּס
מְעַטָּו וְדָלִי סִי

(ג) אַיִן זָה כִּי
לְמַה זָּה
וְזָה לְיִי לְמַיִינָה
לְהַנָּה קְדֹשָׁת צִיָּה

(לְאָ) וּפְסָוק הַזָּה קָא
בְּתַהְלִים וּבְפָ'
(לְבָ) בְּכָדי שְׁתִיכָת

לְמַזְוִינָה סִי אַוְלָהָת סְמָמָת קְטָה עַל קְרוּבָיו
עַד צְהַיָּה נְגַפְּנָה וְגַלְתָּה, וְגַה לְגַן
גַּמְלִיחָן וְקַגְגָּה קְלָות לְמַח צְעַדְמָו וְיַה צְגַגְגָי
פְּשָׁמָן, הַרְיָה צְגַגְגִי פְּשָׁמָן סִס צְוָלָן.

וְאַתְּיָ צְפִיל [אַמְמָוֹתָה], הַס כְּגָל עַמְלָה
נְזֹה יָד [וְלְהַתְּפִילָה נְלִיָּה,
לְעַפְּיָיָה] עַשָּׂה "לִי" מְטֻעָמִים (כְּטָ)
[וְמְפָלָת לְיִחְיָה] – וְעַשָּׂה נְמַרְוָן כְּלֹועַ הַמְּלָה
מְקַלָּה מְוֹהָ, שְׁקַלְכּוֹזִים פְּנִי יָד קְעָנוֹן
צְלָומָד הַמְוֹהָ וְחוֹפָף עַל סְמַרְוָן, צְסָה
לְמַיְוֹן נְמַרְחָן שְׁיָחָק לְמַמְלִי מְוֹהָה – וְעַשָּׂה
"לְאָס" מְכַנְמִי צָל, אַלְלָס נְעַדְמָס לְהָיָפְזָוָן
עַל מְלָגְזָתִים יְקָרִים וְיַעֲשָׂה לוֹ מְכַנְמִי
צָל. (לְ)

וְגַם הַזְּקִילוֹ מְכוֹיָל צְלָס יְפָרָנָם הַמְּלָהִים יְמָן
לְסִס מְלָצָר קְיָמָל הַמְּזָבָג, וְכָמוֹ קְרָנָן
צָלָן צְנַמְקָדָן שְׁקָרִיב מְהַלְבִּין, וְלֹהָה הַמְּלָה
וְעַשָּׂה "לִי" לְיִקְהָן מְטֻעָמִים וְלֹהָה נְקָה, צְלַעַנְמָה
יְקִמָּן נְזָהָהָמָה, וְקַן פְּלִירָטוֹ שְׁמַפְּלוֹתִים
[שְׁמַמְתָּנָה נְהַזְּקָה] (פְּה מְאָ) וְיִקְיָה עַנְיִיס נְיָי
צִימָה, שְׁגַבְמָה לְהָיָה נִיכָּל עַשְׁלָה, רַק
כְּלָדְלִיס טְוָנִיס צְעַוְתָּה.

☆

לְ(בָ) הַקְּרָול קוֹל יְעַקָּב וְסִילִיס יְדִי עַפְוָן. →
וְהַמְּנוֹר מְכוֹיָל (כְּרָ פְּה צָה) כְּסָנָהָמָע קוֹל יְעַקָּב צְמַיָּה כְּנָמָה וְמְדָרָצָה
חוֹמָן קְדִילִיס יְדִי עַפְוָן. יְיָל טָעָס נְזָהָה
לְהַנָּה כְּמַבָּב (כְּרָהָטָה נְיָי) כְּמָנוֹם עַוְר
וְהַמְּנוֹר מְכוֹיָל (כְּרָהָטָה נְיָי) כְּמָוָלָה צָל רַבִּי

(לְלָ) הַיְינָה בְּגַרְיִי פְּשָׁתָן שָׁהָם בְּזָוֵל כְּמוֹשָׁבָה מְרָ"ג.

חוֹרָב דִּיְקָה נְסָמָע, דָזָה צְהָוִי נְסָס, פָּה
מְעַלְבָ�ה צָל מְוֹהָה, צְהָוִה סִי עַזְמָקָה
בְּמַוְהָה לְהָיָה חַוּמָה שְׁעוֹלָס יְכָלָן לְהַלָּע
נְסָס.

חַי שָׁרָה

כְּבָ) הַמְּרוֹשָׁל צָל הַטָּר לוֹ. וְגַמְמָוָה
(קָלָמָ פְּיָי דָ) הַס לְוָה
סְמוּכָל מְעַלָּה עַלְיָה. יְיָל עַפְּיָי מְמָלָהָס וְיָל
(כְּרָ פְּיָי חָ) שְׁהַטְּלִיטָו צְיָרוֹ, וְהַמְּרוֹשָׁל (לְזָה
פְּדָ מְיָה) לְזָה גְּבוֹל הַכּוֹבֵשׂ הַמְּרָה יְלָרָו, וְלְטָהָ
חַכְּוָיָל (סְנָאָלִין יְהָ). עַל סְפָמָוק (פְּיָי כָּהָ)
שְׁמַקְוָשָׁו וְקָטָו, קְצָוָט עַמְמָךְ וְהַמְּרָה כָּךְ
קְצָוָת הַמְּלָהִים. – וּוּהָס לְוָה קְמָוָעָל מְעַלָּה
עַלְיָה צְיָילָה נְהַזְּבָה נְגָזָה נְגִינָה נְהַזְּבָה
צְנַמְמָס, הַרְיָה הַמְּלָהִים לְזָהוּמָה
[צָלָל הַטָּר לְזָהוּמָה].

תֹּולְדוֹת

בְּגָ) וְעַזְשָׁה לִי מְטֻעָמִים. נְמָסָלה (גָּ)
וְעַשָּׂה, וְעַשָּׂה לִי מְטֻעָמִים –
וְעַשָּׂה כְּלֹועַ הַמְּלָהִים מְזָה וְכְלֹועַ הַמְּלָהִים
מְקַלָּה מְזָה (צְמָוָה כְּיָה יְיָה) – וְעַשָּׂה נְסָס
מְלָכָנִי צָל (צְמָוָה כְּיָה מְיָה).

יְיָל [צְהָוִה] הַס זָוְהָה הַמְּלָהִים
כְּלָיוֹת, צָל וְזָה לְיִצְחָה נְסָוָהָה עַל
מוּמָלָה וְמְעַנוּגִי נְיָי הַלָּס, וְיַלְמָזָה צְבִיָּה
וַיְפָול נְסָתוֹק דָלִי עַוְמָקִי מְוֹהָה. וְהַמְּרוֹשָׁל
חַכְּוָיָל נְמָקָה מְוֹעֵד קְעָנוֹן (כְּיָה). נְדָוָוָת

(כְּטָ) לְהַלָּן בְּהַמְּשָׁרָב דְּבָרָיו כְּאֵן מְפָרָשׂ כְּוֹנוֹתָו בְּזָה.

גַּגְגָי לְבָאוּ זְרָעָן דְּזָבָן

כיהם סכנתם כמגוחך נמקמת מגילה (כ"ז), ולזה לטפלת שטוח קי' ממי' יותן הנקיס נצתי מלשרות ונה וכשה למלחות הנקיס כהלו, וכחון צהוב קי' רק מוקס מפלה – שmaghor צווקר הק' שמנעט העקידת מהפלה יתקין נחל לטומי' – וכשה למלחות כהלו.

ולזהה חמר [טפליהם] אין זה כי הס נימ האנקיים לטינו מוקס מפלה, [וטהעפי"כ] לרימי כהן מלחות נפלחות הבדר לה וכי מי עוד לה. והAMILON [ע"ז] שטוח, שטוח על אס העמיד, שמהמו מכו"ע (מעיים ט"ז) ומה נקלתamo מורי' טמטש יהוד הומלה ניטרחה, וכמיה' (רכיש ט"ז ט) כי יפלג מפרק לדב' וקמן וטלית וסיגנו לך, וכמיב' (ישע' ז' ג') כי מליון מוקס מולה. (לג)

☆

(ב) וְהַאֲבָן גְדוֹלָה עַל פִי שְׁנָה. י"ל דילע סרע נקילו הַנְּזָנָה כמגוחך בסוכה (ט), ומורה קדוזה נקלות באל מיס קיס, ותמו'ו מכו"ע בסוכה (טס) שמניהם כל השעלס וממגלה צמלומי' חכמים, וכל שגדול ממץ'יו ילו' גדול ממנה. – ולזה חמר וההצן גדולה על פי השמל שילר הרא גדול בעומקי מולה.

יעקב מבאר שבע, שזה הי' הגורם שלן שם ולא המשיך בדרכו.

(לג) וא"כ יש למקום זהה גם קדושת בית המדרש.

מליר קי' כהונת כהונת שעור כהן"ף, וככונת צהוב בטומת מטהך קען כהן"ף, וכמיב' נמקלים (פ' י"ז) יכרקמנא חזיל מעיר, (לא) וטהן תלוי', ופירט' דסי' כלו נכתב צהן"ף, והס זוכין לו אין עשו יכול לזריק לעיקר, כהויר סיטול צהן'ין יכול לעולם ליזבנה, והס אין זוכין לו' קוח כהורג קו'ר צען, שמטנית וטולוג.

ל

וַיֵּצֵא

(כח) וַיַּלְךְ סֵס כִּי נֶה סָטָמָךְ. ודקרך רצ'י דסי' לי' נמיינר ויגען סָטָמָךְ וְמַהְלָךְ כָּךְ וַיַּלְךְ סֵס. וו"ל נֶפֶי סָטָמָךְ מַגְהָלָךְ צָעַד צָמָל מַולָּה וְנוּטָה מַלְמִידָה מַלְסָס, וְהַסּוּר לו' נְהָתָה יִקְדִּישׁ צָלִילָה (כליכו מ"ג); נְכָן מַמְחָלָךְ שְׂטָקָעָל סָטָמָךְ סָוָלָךְ נְלָנוּ סֵס. ומווין דלך שקדיס וילן סֵס, (לב) נְלָנוּ סֵס נֶפֶי סָטָמָךְ, וְלָנוּ וְהַסּוּר לְדָרְכוֹ גָּס צָלִילָה, וְכָפְרָתָה לו' צָלִילָה מעטו' וְהַסּוּר קי' מזלו' נְלָנוּ גָּס צָלִילָה.

☆

(כ) אַיִּצְחָר זֶה כִּי הס נימ הנקיס. מנקיסים נמה' חמר נלטן צלילה אין זה, וסו' לי' נמיינר זה נימ הנקיס. וו"ל דהנט קדוזת בית סמדראס גדולה מקהלות

(לא) ופסוק הזה קאי על עשו כמוש"כ רשי' שם בתהלים ובפ' תולדות (כ"ז ל"ז) עה"פ ויהי עשו.

(לב) בכדי שתיבת וילן שם הי' סמוך לוייצא

אונקלום

ית טופנא מיא ?
בל בקרא די
מתקחות שמייא
ימות: יי ואקם
ויתעלן ?תבורו
ואתהך גונשי
יט ומבל דחיי כ

ארפא רחובות חמשין אפין
פתחה וחתחן אפין רומח:
ש נהר תעביד רחובות
וילאמפה תשבחויה מללא
וירעה רחובות בסינה תשי
מרוין ארעון פניני ותלתיין
פעברנה: י ואנאי לא אןיא מתי

אמה ארך התבה חמשים אמה רחבה
ושלשים אמה קומתת צהר | התעשה
להתבה ואלה אמה תכלנה מלמעלה
ופתח התבה בצדה תשים תחתים
שנים ושלשים תעשה: י ואני הנני

רש"

כלן מפי חוק כמייס * זפקה מזית וממן (ג"ה):
(ענ) צהר. י"ה חלון** ו"ה הן מוכך כמלוכה
לכס (ג"ה): ואלה אמה תבלגה מלמעלה. כסוכ
מסופע וועלכ עד מסוכ קדר מלמעלה וועוד על
המכ"י, כדי שיוציאו כמייס למן (מקין ומכליה):
בצדה תשים. כלו יפלו האסמיים (ה"ז): תחתים
שנים ושלשים. ג' עלווה זו על גז, ערווים
לודס חלונות למדור (זכוכת חיכ וועופות) תחתים
לענין (סינדי ק"ה): יי ואני הנני מביא. סני
מוכן* לכסיסי עס הותש שזרוי ותמרו לפוי
לכט (מכ"ה): מ"ה מ"ה צוותה כי חכלנו (ג"ה):
שיין נטהה. שהו המס וווחין וווקס... השם מסכים עם אחים שאושׂו לנו
מה ורבינו - שורו כה.
שאימת ג' מהות להמה נמקל ממי שדריש עד הימה, ולפי** מתו כסיס י' למאה ציון מלרכו נמקל עד צפת סקייה
שיטים להמה (רא"ס): מ"ד פ"י מחתה חוק הימים מלמעלה לנו יועל הקטינה, מטה"ל מן ס"ד, וכ"ה לייטן נמה מלדא,
מזהו מטה"ל ספינום שפמיה למעלה: מה ליווק מלחנקו ככמה נג' ונה להר עליות מעשה, גס חמור ממים וליה
לרטוניס, שמע מינך כל עלייה נמה כסיס לרהייה ליפי גבסה, הצען הין זה חומר טכל העליה הגבואה קיה רק לאלס, וכן כו"ה
במאל" צדרים אל עופות טואויס קיה לאן הקולד, וכן מטען עיקרו לובל (ב"ב): מ"ו כן פ"י מיזם נמי לכל מוקט
(ג"א), ולח סומ"ז צל והני נס צל היל גלמאן סמעה ולבדו לנמנלה כנטפטו לכל מקוט כסיס די נומר וגנוי ולח יקי
פירוטו מי מקטיס לבני, היל ודחיי זוקף סכום טיבס ודי ליטן לאו"ז צפינוטו גס היל נוקט על סטמאניס
סקטרנו ניג בירלה קולד (רא"ס). זוקטוג קיה על עטסיס היל נדיקיס, ועל זה חי מקטיס, ולח גס וווח היל גמלה
טהלי לטיכ ובעמיה הטעס עוד הטעס עס וטער, צלי הפלר גלעדס, לי זקמיה פטיט ווון קיס סלון צפעם קעריה
היל עמה צפעם סקמת חי מקטיס (יפ"ח):

אור החיים

במתקה לגס זיקוי לדיוקים למעה מנה יויעל יז. ואני כני מזים וגוי. חוצת ומיי כמוקט
ולפלו לאגן על מהליים. וווח פרט נכטוג ציהוקה נס
מטמווע". ורכ"ז פירט כניי מוקט
הה דיניל ליזוג ולמ' מהר ג' לדיוקים סטא. וווח נס
לדעט כי לחר טינון רשות למחצט מוי כו"ה זק וויאס
מה צפורה למאן נמעלה (פסקוק י"ה) לי כנטקיטיס
כו"ה ציכל לכם למן:

אור בהור

מיא, היל גמיס היל גישו הילאס. מ"ח מון ממה צהו מיום היל מילתו היל פג העוות.

פ ב וילך איש מבית לוי ויקח את
ברת לוי למד ופאר האשה ותלד בן
ותרא אותו כירטוב הוא ותצפנהו

לכט בחר

ט'ז

הAMILLOt (במ"ח), וכן קוח סתמה ופצעות ממכועות סלמוניים, וכן פיליט סלמוניוקלום ויל', צללים קוג' מעניש גומתשה חללה, כי ככליתם עלי העש טהור הנש. נחכמתה ופירותו זו חוויל לדוונס חמיס, היל' צאומיטו לומל נחכמתה ופירותו גור וגס על המרלייס מלול הרן ענבריס ניל'. כי ניוס היל' גויל גוילית הצלכה למש' האיה השתחנות כדי וכך' היל' קאקה היל' גוילית הצלכה למש' האיה השתחנות כדי למעטס היל' מזטוס צין סמוועען, ומירץ צלעיל קימתה הגויליא על בעדרלייס מזטוס האהמכתה ולטז' הרן עלי המרלייס נצניל צין האומקיע ער'ך, וויעי יודע מה "עליל'", זיין מיל' גוילט צין האומקיע ער'ך, וויעי יודע מה א' ידענו שאורי כל מטה ערלים מיס להמתה מון מו': א' ידענו שאורי כל מטה ערלים והואCED צמס, וכן לאבן ומיליט צממלר (לענן ו' כ') ויקם טוב דהוא. צטנולד נטמלה כתית כלו' חורכ' (ב) פט - ←

לענוג טהראן ריה מגד ג'. עיס קודס מטה אגמלר ('), ומטה צ' פ' וטקלן צ'ן פ"ג וגונ', וכןן לממר הקטעים של הכתובת
הכוונה טימה מטה, ה"כ נאכלת דקינה זולט לומון צנייט, ולג לממר סכתום ויחסו חול ויקם כהילו טימה קימה מדטה,
שעטה נא הפיירין נפומני כללו היה לחם מהגטוריס, נס לממר גכਮוב נח לי ולג לממר קקה לו נלקומס צטמא, כללו
הימא רשות נחוט נבזיר נגעלה, קהף סיימ נאפקה לאיזות געלס (רא"ס), ולין קויטין נמה לנו פירקס סכתומוב נס זה כמו
נץלה, טהרי ממייל נגעזו נקיס לנוון ממפל, וכטמוב לנו פירקס חלט הנג'יר לנו לדעת, כמו שרגז גומי מורה מלוייס נגעלה
ופולחיס צמוייל, מוץ ממונטה הנטה הנטיביס ננטיביז גאס (ג"א): ב) סגולמה וויל הילקיס הַת הַהְוָר נוֹת, סולל"כ הרי
כל נוד צוֹג להוֹנוֹ ננטקוֹר נפחה עליון, ועוד מה מטבָה לאטבָה גאנטמיו וליינמו ציהור מא יסיה צקופו, אלג ודלאי מלמר ערלהמה הור

אורים

למוס על צבי יתרכז וכדרתך מודת:
ב) ב. בָּי טוֹכְסָה וְתַפְנָסָה וְגוּ. לְרִיךְ לְדֻעָתָה מֵכָבֶשֶׂשׁ".
 כוֹה בְּטֻמְנוֹתָה תַּחֲלִיכָה גַּו. וְרוֹאֵל"ל (ב"ט)
 הַמְּמוֹרָו נָלֵד מַכְאָול וְתַמְלָגָן כְּצִוָּתָה לְרוֹאָה. וְהַדָּרָךְ
 עוֹד לְרִיךְ לְדֻעָתָה קַדְרָה וְתַפְנָסָה עַשׂ וְתַחֲלָה חַמְעוֹן כִּי
 טוֹכְסָה וְגוּ וְויַיְהֵה לְגַם כָּה טוֹכְסָה לְגַם תַּחֲמָלָן עַל פְּנֵי
 צַמְלָלָה כִּי גַּזְוִילָה זוּ צַמְמִידָות סִימָתָה וְכָלְמִיקָה כִּי
 יוֹכָנֵד נָתָגָה מַטָּה צִימָר הַמָּחָר גַּם יְלִיחָה
 וְסַחְלָתְגִנְיוֹנִים רְחוֹ יְסָס כְּלִידָה, וְהַיְלָל לְגַם סִימָתָה
 כְּגַזְוִילָה לְגַם יְסָס יְדָתָה מַטָּה וְכָכָל כְּסָס כָּהָרָה מַטָּה
 מַקּוֹס נְגַזּוֹר וְהַדָּרָיְתָה גַּזְוִילָה זוּ עַל כָּל צָנָן
 כְּלִילָה בְּיִסְכָּב צַסְמִיזָה וְצַבְכָּתָה חַמְעָמָנוֹ לְגַל עַמְנוֹ סָכוֹן

אור בחד

ו-אין מלך צין כי' כדרליס, היל' בטעם, מה שמהדרך טוו נס על המלךים, ומעת שמהדרך קיימן גנמיאוּם. ע"ה פירוש הל'מוֹן מגני מלך צון לו צחצחו יתכלל היינו מטה לנטילין, היל' גוח לאוosa ויזר' מהו טוּט נס און יטעלן. ע"ו דממה נפצען מודען עד

הַוּה בְּדִי וְעַבְרָה לְכָל רִיחַלְיָר וְכָל יְהָה

וְכָבוֹד
בֵּית סִ'
מִזְכָּר,
סִ' (וְיַם-)
וְסִ' צָנוֹן
עַמְּנָנָן * וְלִין
רוֹתָן חַנָּה
סִ' חַג עַל
צָרָב כִּילָּה
וְתַּחַת מֶלֶךְ

צ'ו דוקה נן
ב' צל מליטס
כ' בית פלעא
ג' פמן על
ד' צוועו עטב

ב' ידו עטכ
ג' כי חכ
ה' נס' טלנו
ו' גנינותיו לו
ו' זמויים
ו' מינוי כל
ו' עט מילדם,
ו' בס' עתומות
ו' חמץ יטליך
ו' כ' לד' מכך
ו' זיך טלקך
ו' טלהן כה
ו' יוכזד פיו
ו' בס' ילו

יְלֹוד נִיסְרָהָן

אונקלז

שלשה ירחים: ולא יכולת עוד הצפינו
ותקחילו תבת גמא ות חמלה בחרט
ובזפת ותשם בה אודהילך ותשם
בסוף על-שבת היאר: ותנצל אחרתו

(ב) לרחץ על
ותכל באת פראט
הכל כוילו", וכ
וכו על למן יד מוכ
דרשו* פ"ר - סו
(ג) כי כ"ה ב' כב
לפי שמיוחז כב, 1
שינוי נוסחים או
אותה.

לשוני

(ג) ולא יכליה עוד הצעינו. טmeno' נב' כטבליים טהוטיע עליו ידעה סייעתא לנו נטס ווינל (רא"ט): ג' פ"י ג' לילך' ו' טלמיים, אכין עננמא יוס למחלקות מלוקות צענין למחל קצביע, רלווי טהרה, ובען טמלהות מלוקות צענין זה, כי צפונא ליטול טרימה מעובלה ממנה ג' מדיקס קוזס שעטנו האפלין גפלקטיין (ועיין גמарат"ח), ונול זמר רצינו בטיבם טמלהות, מטוט דפטען דקרלה ג' כן מטעם, תלון וכוחו, ומונוד צפלי רך ובצני קטב פ"ג - טונה פס): סולו', ומונוד צפלי רך ובצני קטב פ"ג - קדו' בחומר ובזופת. זפת מגחון ווינט מגפיניס', קדו' טלול וייחם להוינו נזוק ריהם רע טל זפת (פס - פט): ותשם בסופה. הויל לאון חנס', רותי'ל גלען', ודורומא לו (טפער ועוו) קאכ' וטוף קמנלו (ס"ר - טומה ועוו): שינוי נוחאות אחריה.

לקט בעיר

כללו, כי מסקנו קודס ט' שלמים ולג' ימאות לנו יועשו חמיפות ומליכים למפקח עוד הפעם עד סוף ט', וזה לנו מפקח קולס ולג' הפמידו כלוט: ד) פ' מיין עץ טרומַה כמין ספוג, חייו קסה, אלה ימקל בקלוונַה לנו יטבל, גס חייו לך מלהז שיטה נימה נמייס (בא"י): ה) טיט וממל טוינו סך, וכל' כמו שיק גולדיס נגמ' לאייך חמור ממחוץ וופת מנגנוני, וכן הול גיריקת תומוקפה, ופייכו צנ'ל לויל קענווֹס לנו עספה קוס קמימה לי' צל' וויאו ניכר וכלהה, שזוחפת שמור קוח, הול' ניד מוויל סמינגה סטממה צופת, וכדי צל' וויאו לה זופת נמה טיע על הוופת, חנ'ל לנו לריהה זמת לרצינוו, צל' נמה לנו ערקה מה כן נטעו טיע על הזופת מנגנוני, הול' ודליך צל' והופת מנגנוני לנו יועעל נטען נצטן רימ'ו (נזה"י), גס חיין לומר טענכה זופת וטיע זינגד, מלהוואר זטממר זוכפה ולג' להונר זטממר זופת, וול' קפה צל' קפמא זיימת נמייס וול' קפמא זופת זטמלה ה'כ לנו קפמא גס מנכנייס זופת, לוז המלר מלמר זטמאר זופת, ביז' קפ' צל' קפמא זיימת נמייס וול' קפמא זופת זטמלה קענ'ה צל' וויאו ירייח וויאו (רא"ם), הוז הפטער פלייז דברי זענו זע'ה: מלהר זטממר זיינו קפמא זטמלה זטמלה מנגנוני נכל' וויאו זי' זופת ממחוץ זטמיס מטס, וזה המלר כדי צל' יכנם ריהם רע על ידי הקדרקיס (נזה"י): ו' קוח קדי הנגר זטמיס נטמليس נטטטיס נטס וועמדליס וול' וומלט, ומלהמ הליום גדריליס קט קיס ודקלהט, וכמוו זטנגיון מקהלת קוח

אור החיים

נודקeos בכתויס זקניעois כלהומרז ז"ל (טס), וכוכו הומנו ומלוי וגוו' ותפנגו. ודרכת ר' ז"ל תדרת ממה שלקמת לנון זה. כי מוז ולג' חומר לנון מהרשי'. וכוכו ר' ז"ל זדרתנו מוז כוּה מכוּלעַיָּה, ככג' גילו דעתם לו' מתקיים, ובוגן לוין כההוב מדקדקת זמאנפל יוס חד וכתילדו זחוקת נפל יולדתו וכוחיע בכהוב צי לרמאנטו מוצ פ' ביריה וחזק טהון צו סימנייס צל נפל ולבא ערחה זצקילו ומכנה ערמאה מקומלייז בכיו

אור בחד

עד) פירוט הגד זתקוני מחייב לדרכו, הכל נמה דוקה דרכות וא-קימינה.

